

Կրթություն

Շաբաթաթերթ «Krtutiun» (education) weekly «Кртутюн» (образование) еженедельник 24.08.2022թ. չորեքշաբթի թիվ 31-32 (1056-1057)

Օգոստոսյան

Ամառն անցավ: Մի քանի օրից կհնչի դպրոցական *Առաջին զանգը*: **Սեպտեմբերի 1-ը** կտոնենք՝ որպես **Գիտելիքի օր**: Երկրի ղեկավարները կայցեւեն կրթօջախներ: *Առաջին դասը* կվարեն 33 ԿԳՄՍ նախարարը, գերատեսչական այլ ղեկավարներ, գրողներ, գիտնականներ, արվեստագետներ... Աշնան առաջին օրը կխորհրդանշի բերքի, գիտելիքի առատություն, կդառնա աշխատանքի, նոր գործերի հրավեր...

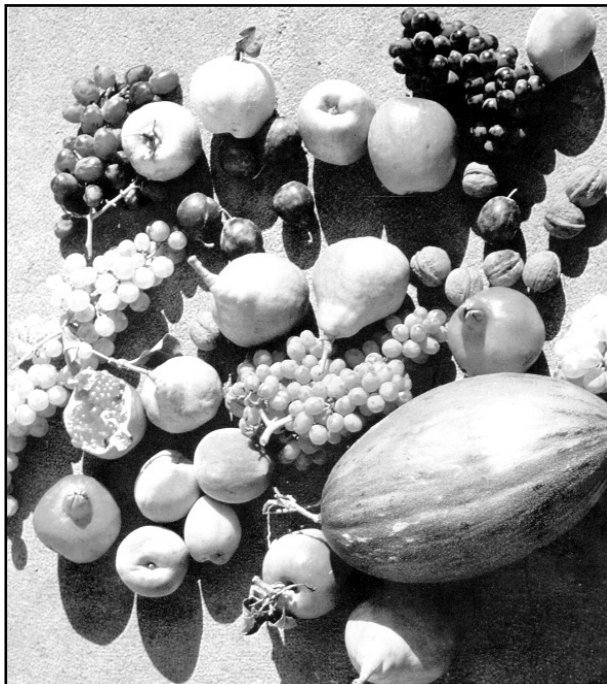
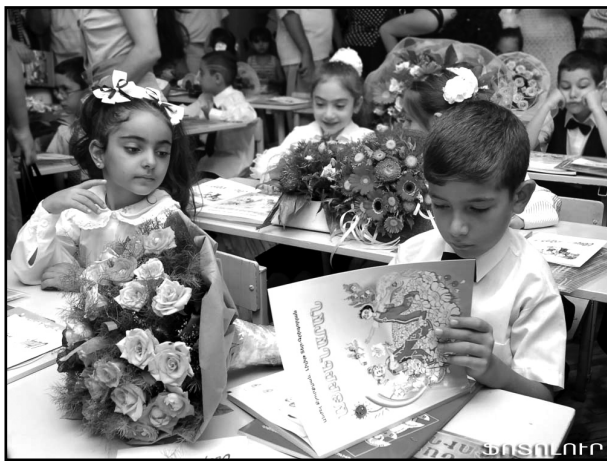
Դրանից առաջ արդեն մեկնարկել են *ուսուցիչների օգոստոսյան ավանդական խորհրդակցությունները*: Դրանց, իհարկե, կանդորադառնանք մեր եւ այս, եւ առաջիկա համարներում, բայց մինչ այդ երկրի հազարավոր մանկավարժների համախոսքին գումարենք մի պարզ նկատառում:

Ահա արդեն տասնամյակներ խոսում ենք կրթական համակարգի բարեփոխումների մասին: Անշուշտ, նոր հասարակության կառուցման պատմական անհրաժեշտությունն էր, որ թելադրեց ձեռնարկել դրանց իրագործումը: Բոլորնհայի գործընթացին միանալը, բարձրագույն կրթության ոլորտում անցումը եռաստիճան համակարգի, հանրակրթության անցումը տասներկուամյա ուսուցման, ապա կրեդիտային համակարգի, գնահատման եւ քննական նոր համակարգերի ներդրումը եւ այլ նորամուծություններ մեզանում եվրոպական չափորոշիչներ եւ չափանիշներ անրագրելու, եվրոպական միասնական կրթական տարածք մուտք գործելու նպատակներն են հետապնդում: Իհարկե, ի վերջո, գերխնդիրը մնում է կրթության կազմակերպման առավել կատարյալ ձևերի եւ եղանակների մշակումն ու կիրառումը եւ դրանցով ուսուցման բարձր որակ ապահովելը:

Գերխնդիրն հետամուտ՝ աշխարհի փորձն ուսումնասիրելը եւ եղած լավագույնը տեղայնացնելը, թեեւ կարելու, բայց չի կարող լինել վերջնական, լիարժեք եւ կամ միակ բավարար ձեռնարկումը: **Սեփական** մանկավարժության պատմությունը, փորձը մանրակրկիտ ուսումնասիրելը, վերլուծելը, նորացնելը, կարծում ենք, նույնքան, գուցե ավելի կարելու է. ինչը վերջին ժամանակներում կարծես թե մոռացել ենք: Մի՞թե մեր դարավոր դպրոցական տարեգրության մեջ մնայուն եւ բոլոր ժամանակների համար ընդօրինակելի էջերը թիչ են: Չէ՞ որ կրթության ոլորտում, ընդհանրապես մանկավարժության բնագավառում կան պատմականորեն հիմնավորված մնայուն սկզբունքներ, որոնց ձեւավորման գործում փոքր չէ հայկական ներդրումը:

Մանրամասնելու խնդիր չդնենք մեր առաջ ավելացնենք միայն, որ բարդ-բարդ բաներ մտածելուց կամ ուրիշներին պատճենելուց առաջ չմոռանանք, որ այսօր էլ մեզանում կա մասնագիտական հզոր ներուժ, որն ի գորտ է ինքը հարստացնել աշխարհի մանկավարժական գանձարանը... Ինչպես դարեր առաջ Անանիա Շիրակացին: Յետո՛ ինչ, որ աշխարհը Կոպեռնիկոսին կամ Բրունոյին է ճանաչում: Մենք հո՛ գիտենք մեր իրական արժեքը: Փորձենք այն մշտապես ճանաչելի եւ գնահատելի դարձնել գոնե մեզ համար: Յետո արդեն՝ նաեւ աշխարհի:

Գ.Մ.

Աշխարհի հետ

Պետության կայացման հիմքը կրթությունն է

33 ԿԳՄՍ նախարար **Վահրամ Դումանյանը** ԵՊՀ-ում մասնակցել է Կրթական հետազոտությունների եվրոպական ասոցիացիայի (EERA) «*Կրթությունը աշխարհում. գլոբալ իրողությունների ազդեցությունը կրթական հետազոտությունների հեռանկարների եւ փորձի վրա*» թեմայով ամենամյա համաժողովի (ECER 2022) պաշտոնական մեկնարկին:

Միջոցառմանը ներկա էին ԵՊՀ ղեկավոր **Յովհաննես Յովհաննիսյանը**, EERA-ի նախագահ **Ջո Օ'Ջարան**, ECER 2022 համաժողովի աշխատանքային խմբի ղեկավար, ԵՊՀ մանկավարժության եւ կրթության զարգացման կենտրոնի տնօրեն **Նագիլ Ջարրությունյանը**, համաժողովի համակարգող եւ EERA-ի հայաստանյան ներկայացուցիչ **Աննա Ալեքսանյանը**:

Հարունակությունը՝ էջ 3

Համակարգ

Կշարունակվի նոր չափորոշիչի փորձարկումը

Տավուշի մարզկենտրոն Իջեւանում հրավիրված քննարկմամբ մեկնարկել են ավանդական օգոստոսյան խորհրդակցությունները՝ հանրակրթական դպրոցների, նախադպրոցական հաստատությունների տնօրենների, փոխտնօրենների մասնակցությամբ:

Իջեւանյան հանդիպմանը մասնակցել են 33 կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալ **Ժաննա Աղդեասյանը**, Տավուշի մարզպետի տեղակալ **Նարեկ Ղուշչյանը**, ԿԳՄՍ հանրակրթության վարչության պետ **Արսեն Բաղդասարյանը**, հանրակրթության եւ արտադպրոցական ծրագրերի բաժնի պետ **Սուսաննա Ազատյանը**, ԿԶՆԱԿ-ի տնօրեն **Արտաշես Թորոսյանը**:

Հարունակությունը՝ էջ 2

Համահայկական

Ավանդական կրթական խորհրդաժողովում

Աղվերանում անցկացվեց Համահայկական կրթական 10-րդ խորհրդաժողովը, որը միավորել է Սփյուռքի հայկական կրթօջախների ներկայացուցիչներին՝ բարձրաձայնելու կրթական ոլորտում հայապահպանության արդի խնդիրներն ու դրանց լուծման ճանապարհները:

33 կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը Համահայկական կրթական խորհրդաժողովներ կազմակերպում է երկու տարվա պարբերականությամբ: Միջոցառմանը մասնակցում են Սփյուռքի համայնքներում ազգային կրթության եւ դաստիարակության խնդիրներով զբաղվող մարմինների, կազմակերպությունների, հաստատությունների ներկայացուցիչներ՝ ի դեմս թեմական կրթական խորհուրդների, համայնքների ներկայացուցիչների, կրթօջախների հոգաբարձուների, տնօրենների, ուսուցիչների: Այս տարվա խորհրդաժողովին մասնակցում են 21 երկրի կրթական ոլորտի շուրջ 90 ներկայացուցիչներ:

Երկամյա պարբերականությամբ Հայաստանում անցկացվող խորհրդաժողովների նպատակն է քննարկել արտերկրում հայկական կրթօջախների առկա հիմնահարցերը, հստակեցնել կրթության ոլորտում 33 ԿԳՄՍ նախարարության կողմից իրականացվող ծրագրերը եւ համագործակցության հաջողական քայլերը:

Հարունակությունը՝ էջ 4

Կշարունակվի նոր չափորոշի փորձարկումը

սկիզբը՝ էջ 1

Աղետների և ռիսկերի կրթության կարելիության մասին

Խորհրդակցության սկզբում ներկաները 1 րոպե լռությամբ հարգել են Երեւանի պահածոների գործարանի տարածքում տեղի ունեցած պայթյունի հետեւանքով զոհված քաղաքացիների հիշատակը:

Ելույթի խոսքում ժամնա Անդրեասյանն անդրադարձել է աղետների և ռիսկերի կրթությանը՝ ընդգծելով, որ պետք է մեծ ուշադրություն դարձնել անվտանգության կանոնների ուսուցմանը: Նրա տեղեկացմամբ՝ ԿԳՄՍ նախարարությունն այժմ այս ուղղությամբ համագործակցում է Արտակարգ իրավիճակների նախարարության և ճանապարհային ոստիկանության հետ՝ նոր կազմվող դասագրքերում և ուսումնական նյութերում անվտանգության կանոններ, տեխնածին և բնածին աղետներին առնչվող խնդիրներ, վարժություններ և օրինակներ ընդգրկելու ու ուսուցման արդյունավետությունը նաեւ միջառարկայական կապերի միջոցով բարելավելու նպատակով:

Նոր չափորոշի ներդրման մասին

Տավուշի մարզի դպրոցների տնօրեններին ուղղված խոսքում ժամնա Անդրեասյանը կարեւորել է հանրակրթության նոր չափորոշի փորձարկումը, որը մարզի դպրոցներում կատարվում է անցյալ ուսումնական տարվանից սկսած և շարունակվելու է այս տարի:

«Մենք լինելու ենք ձեր կողքին և շարունակելու ենք այս կարևոր ու պատասխանատու գործը՝ նոր ուսումնական տարում հանրակրթության նոր չափորոշիչը ներդրելով Տավուշի մարզի դպրոցների 3-րդ, 6-րդ, 8-րդ, 11-րդ դասարաններում: Անցյալ տարի չափորոշիչները փորձարկվել են 2-րդ, 5-րդ, 7-րդ և 10-րդ դասարաններում: Գալիք տարի փորձարկումը կշարունակվի և կներդրվի բոլոր 12 դասարաններում: Հաշվի առնելով ձեր կատարած աշխատանքի փորձարկման արդյունքները՝ չափորոշիչները կլրանվեն և 2023 թվականի սեպտեմբերից փուլային կարգով կներդրվեն հանրապետության բոլոր դպրոցներում»,- նշել է նախարարի տեղակալը՝ հավելելով, որ նախորդ տարվա արդյունքները գոհացուցիչ են: Նրա խոսքով՝ կատարվելի փոփոխություն՝ նախորդ տարվա սեպտեմբերի և ուսումնական տարվա վերջի համեմատությամբ:

«Ուսուցիչներն ավելի լավ են կիրառում ուսումնական նոր գործիքներն ու մեթոդները, դպրոցներն ավելի լավ են պատկերացնում իրենց առջեւ դրված նոր պահանջները»,- նշել է նախարարի տեղակալը՝ շեշտելով, որ կան նաեւ բազմաթիվ խնդիրներ, որոնք լուծում են պահանջում:

Այս տարի նախատեսվում է իրականացնել նաեւ նոր դասագրքերի մրցույթը, իսկ դասագրքերը դպրոցներին կտրամադրվեն արդեն գալիք տարվանից:

Ժամնա Անդրեասյանը նշել է, որ Տավուշի մարզում փորձարկվող դասարանների համար դպրոցների ֆինանսավորումը նախատեսված է նոր չափորոշով՝ նախատեսված չափանիշներով: Տավուշի դպրոցները ֆինանսավորում են ստանում նաեւ նախագծային ուսուցման և խմբակների ավագ դասարաններում ընտրովի առարկաների համար, ինչպես նաեւ մնացած դասարաններում դասավանդող մանկավարժների վարձատրությունը հաշվարկվում է ավելի ցածր ծանրաբեռնվածությամբ տարիֆիկացմամբ, որը եւս նախատեսված է հանրակրթության նոր չափորոշով:

Ըստ դպրոցների ֆինանսավորման նոր բանաձևի՝ առանձին միջոցներ են նախատեսված նաեւ բնագիտական լաբորատորիաների պահպանման և գործարկման համար: Փոխնախարարը շեշտել է, որ այս նպատակով հատկացված ֆինանսավորումը չի կարող ծախսվել այլ նպատակի համար:

Տավուշի մարզից կամավոր ատեստավորմանը մասնակցելու հայտ է ներկայացրել շուրջ 200 մանկավարժ

Խորհրդակցության ընթացքում անդրադարձ է կատարվել նաեւ պարտադիր և կամավոր ատեստավորմանը: Կամավոր ատեստավորմանը մասնակցելու հայտ

ներկայացրած շուրջ 4000 ուսուցիչների ատեստավորումը տեղի կունենա սեպտեմբերին, ինչը նաեւ աշխատավարձի բարձրացման հնարավորություն կտա: Կամավոր ատեստավորման ժամանակացույցը եւ ըստ առարկաների ուղեցույցները կիրառարկվեն առաջիկայում:

Տավուշի մարզից այս տարվա կամավոր ատեստավորմանը մասնակցելու հայտ է ներկայացրել շուրջ 200 մանկավարժ: Նշելով, որ սա վատ ցուցանիշ է, ժամնա Անդրեասյանը հույս է հայտնել, որ հետագա տարիներին այս թիվը կավելանա:

Նշվել է, որ Տավուշի մարզից այս տարի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ են ընդունվել շուրջ 478 դիմորդներ, որոնցից 68-ը՝ անվար: Դիմորդներից շատերը՝ շուրջ 185-ը, նախընտրել են ԵՊՀ Իջևանի մասնաճյուղը:

Տնօրենն ու փոխտնօրենը կարող են դասավանդել, եթե առարկայական ուսուցիչն ապահովված է դրույթով

Հանրակրթության վարչության պետ Արսեն Բաղդասարյանը ներկայացրել է հանրակրթության բնագավառում կատարված օրենսդրական փոփոխություններին առնչվող պարզաբանումները: Նա մասնավորապես անդրադարձել է «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի նոր կարգավորումներին, նախադպրոցական հաստատությունների տնօրեններին ներկայացվող որակավորման պահանջներին և այլ հարցերին:

2022 թվականի մարտից ուժի մեջ մտած «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի փոփոխությամբ՝ դպրոցի վարչական աշխատողները՝ տնօրենը, տնօրենի տեղակալը, կարող են տվյալ դպրոցում դասաժամեր դասավանդել միայն այն դեպքում, եթե առարկայական մասնագետներն ապահովված են լիարժեք դրույթով:

Պատասխանելով տնօրենների կողմից

այս առնչությամբ բարձրացված հարցերին՝ ժամնա Անդրեասյանը նշել է. «Այս փոփոխությամբ մենք կարգավորել ենք այն դեպքերը, թե երբ է ստեղծվում հնարավորություն վարչական աշխատողների, տնօրենների և փոխտնօրենների դասավանդման համար: Մենք պետք է կարողանանք առավելագույն ժամաքանակ ապահովել դպրոցի գործող ուսուցիչների համար և վարչական աշխատողների դասավանդումը դիտել իբրեւ տարբերակ ըստ անհրաժեշտության: Ինչ վերաբերում է այն մտահոգությանը, թե տնօրեններն ու փոխտնօրենները շատ դեպքերում լավ մասնագետներ են, այդ դեպքում, կարծում եմ, ճիշտ կլինի, որ նրանց ներուժն օգտագործվի որպես ուսուցիչ: Մեր նպատակը որեւէ մեկին վնասելը չէ: Մեր նպատակը լավագույն մասնագետներին մանկավարժական գործունեության համար առավել լավ միջավայր և պայմաններ ստեղծելն է»:

Նախարարի տեղակալը ասել է, որ նախատեսվում է բարձրացնել նաեւ տնօրենների աշխատավարձերը: Նրա խոսքով՝ այժմ մշակվում է նոր կարգ, որը ենթադրվում է, որ ուժի մեջ է մտնելու 2023 թվականի սեպտեմբերից և հնարավորություն է տալու բարձրացնելու տնօրենների, փոխտնօրենների և մնացած վարչական աշխատողների աշխատավարձերը:

ԿՁՆԱԿ-ի տնօրեն Արտաշես Թորոսյանը ներկայացրել է հանրակրթության նոր չափորոշի ներդրմանն առնչվող մի շարք պարզաբանումներ: Մասնավորապես՝ անդրադարձավ նախագծային և հետազոտական ուսուցմանը՝ Թորոսյանը նշել է, որ այդ աշխատանքները պետք է իրականացնել ուսումնական պլանով նախատեսված ընտրովի բաղադրիչի հաշվին, որին հատկացված են համապատասխան ժամաքանակներ և դրանց տնօրինման հարցում դպրոցն ազատ է:

Օգոստոսյան խորհրդակցությունների ժամանակացույց

Նշենք, որ նույն օրն Իջևանի թիվ 5 դպրոցում ԿՁՆԱԿ-ի մասնագետներն առանձին աշխատանքային խորհրդակցություն են վարել մարզի դպրոցների փոխտնօրենների հետ, որի ընթացքում նրանց ներկայացվել են ուսումնական նոր նյութեր և մեթոդական ուղեցույցներ:

Խորհրդակցության ընթացքում նախարարի տեղակալն ու նյութ պատասխանատուները պատասխանել են տնօրենների հարցերին, որոնք վերաբերել են դպրոցների շենքերի տեխնիկական վիճակին, աշխատավարձերի բարձրացմանը, ատեստավորմանը և մի շարք այլ խնդիրների:

Նշենք, որ օգոստոսյան խորհրդակցությունների նպատակն է՝ նոր ուսումնական տարվան ընդառաջ ոլորտի խնդիրները քննարկել տեղերում՝ տնօրենների, հանրակրթության մարզային պատասխանատուների հետ:

Քննարկումների օրակարգում ընդգրկված են 2022-2023 ուսումնական տարվա ընթացիկ գործողություններին վերաբերող հարցեր: Ըստ սահմանված ժամանակացույցի՝ հանրակրթական դպրոցների տնօրենների խորհրդակցությունները մեկնարկել են Տավուշի մարզից՝ օգոստոսի 19-ին:

ՀՀ Արագածոտնի մարզում խորհրդակցություն անցկացվել է օգոստոսի 23-ին: Արմավիրում տեղի կունենա օգոստոսի 24-ին, Արարատում և Վայոց ձորում՝ օգոստոսի 25-ին, Սյունիքում (Կապան և Գորիս)՝ օգոստոսի 26-ին, Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերում՝ օգոստոսի 29-ին, Շիրակում և Լոռիում՝ օգոստոսի 30-ին: Երեւան քաղաքի նախադպրոցական, հանրակրթական, ինչպես նաեւ ԿԳՄՍ ենթակայության ուսհաստատությունների տնօրենների խորհրդակցությունները տեղի կունենան օգոստոսի 31-ին:

Կարինե ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Մեծարում

Անուրանալի ներդրում

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար **Վահրամ Դումանյան** այցելել է ֆիզմաթ գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր **Վանիկ Ջաքարյանի** բնակարան տեսակցելու ակադեմիկոսին եւ պատվելու նրա վաստակը:

ԿԳՄՍ նախարարին ուղեկցել է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախկին նախարար, ակադեմիկոս **Էդուարդ Ղազարյանը**:

Վահրամ Դումանյանը բարձր է գնահատել Վանիկ Ջաքարյանի դերակատարությունը Հայաստանի գիտական, ակադեմիական կյանքում, ինչպես նաեւ հայկական շախմատի զարգացման գործում ունեցած նրա անուրանալի ներդրումը:

Նախարարը նշել է, որ իր համար մեծ պատիվ է ակադեմիկոսի հետ անձամբ շփվելն ու նրան տեսակցելը: Վահրամ Դումանյանն առողջություն եւ բարօրություն է մաղթել Վանիկ Ջաքարյանին ընդգծելով նաեւ նրա մեծ վաստակը սերունդների կրթման եւ դաստիարակության գործում:

Վանիկ Ջաքարյանն ավելի քան 100 գիտական եւ գիտամեթոդական աշխատանքների հեղինակ է, բազմաթիվ ատենախոսությունների ղեկավար:

Նա խՍՀՄ սպորտի վարպետ է, Հայաստանի շախմատի կրկնակի չեմպիոն (1961, 1976): 1990-1994 թթ. Վանիկ Ջաքարյանը եղել է Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի փոխնախագահը, իսկ 1994-2004 թթ.՝ նախագահը: 2004 թվականից Շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի (ՖԻԴԵ) պատվավոր փոխնախագահն է:

«Հայաստանի շախմատի հավաքակազմի Համաշխարհային օլիմպիադայում գրանցած վերջին հաջողությունից հետո

Գանկացա այցելել Հայաստանում շախմատի զարգացման գործում լրջագույն ներդրում ունեցած մեր անվանի ակադեմիկոսին: Վանիկ Ջաքարյանը երկար տարիներ եղել է Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահը, այս ոլորտում ունի շատ մեծ հետազոծ եւ անուրանալի ներդրում: Ղա մենք իսկապես շատ ենք գնահատում եւ կարելուրում», - փաստել է ԿԳՄՍ նախարարը:

Վահրամ Դումանյանը Վանիկ Ջաքարյանի հետ զրույցում վերհիշել է նրա ջանքե-

րով Հայաստանում անցկացված երկու խոշորագույն շախմատային միջոցառումները՝ 1996 թվականի Համաշխարհային օլիմպիադան եւ աշխարհի թիմային առաջնությունը:

Ակադեմիկոս Էդուարդ Ղազարյանի խոսքով՝ այն, որ մեր երկրի համար այդպիսի ծանր ժամանակներում Հայաստանում անցկացվեց Շախմատի համաշխարհային օլիմպիադան, իսկապես, անհավանական իրադարձություն էր. «Դրանում շատ մեծ էր

հենց Վանիկ Ջաքարյանի դերակատարությունը: Միջազգային ֆեդերացիայի՝ նրա հանդեպ ունեցած մեծ հարգանքի շնորհիվ՝ օլիմպիադայի անցկացումը վստահվեց Հայաստանին: Իսկապես շատ մեծ է նրա վաստակը հայկական շախմատի տարածման եւ զարգացման գործում: Վանիկ Ջաքարյանը մեծ հեղինակություն է վայելում ՖԻԴԵ-ում, որտեղ իրեն գնահատում եւ ծանաչում են»:

Նշենք՝ Վանիկ Ջաքարյանը 1996 թվականին պարգևատրվել է ՖԻԴԵ-ի միջազգային կազմակերպչի դիպլոմով: Նա նաեւ շախմատային «Օսկարի» դափնեկիր է: Նրա անունը նշված է ՖԻԴԵ-ի ոսկե գրքում:

86-ամյա ակադեմիկոսի հետ ԿԳՄՍ նախարարը զրույցել է նաեւ 2022 թվականի Համաշխարհային օլիմպիադայում Հայաստանի հավաքակազմի ցույց տված տպավորիչ խաղի եւ գրանցած արդյունքների շուրջ: Վանիկ Ջաքարյանը նշել է ինքը հետեւել է Հայաստանի հավաքակազմի ելույթներին եւ ուրախ է մեր շախմատիստների արձանագրած հաջողության համար: Նա առանձնացրել է հատկապես գրոսմայստեր Գաբրիել Սարգսյանի խաղը՝ կարելուրելով նաեւ նրա՝ որպես առաջատարի որակները:

Հիշեցնենք՝ Հայաստանի շախմատի տղամարդկանց հավաքակազմը վերջերս դարձել է Հնդկաստանում անցկացված Համաշխարհային օլիմպիադայի փոխչեմպիոն վաստակած 19 միավորով: Նույնքան միավորով, սակայն լրացուցիչ ցուցանիշներով չեմպիոնի կոչումը նվաճել է Ուզբեկստանի ընտրանին:

Հեղինակ ՅՈՒՆԻՍԵՍԿ

Պետության կայացման հիմքը կրթությունն է

սկիզբը՝ էջ 1

«Ժամանակակից աշխարհում ապրող մարդու համար առավել կարեւոր է դառնում մրցունակ կրթություն ստանալը, քանի որ կրթության միջոցով էլ անհատը դիմակայում է իր հայտ եկած մարտահրավերներին: Արագ փոփոխվող աշխարհում այսօր հնարավոր է առաջընթաց ունենալ՝ առանց որակյալ եւ ժամանակի պահանջների համապատասխան կրթության:

Հայաստանի Հանրապետությունն առանձնահատուկ կարեւորում է համապատասխան գիտելիքով եւ ստեղծարարությամբ օժտված անհատին, որն էլ հենց դառնում է հանրապետության տնտեսու-

թյան եւ հանրային կյանքի շարունակական զարգացման գրավականը: Մարդկային կապիտալի զարգացման մեջ շոշափելի ներդրումներ կատարելու միջոցով է հաղթահարվում սոցիալական բեւեռացումը, կանխվում ժողովրդավարական զարգացումների վտանգները, լուծվում կրթության ճգնաժամի հիմնախնդիրը»,- իր խոսքում նշել է Վահրամ Դումանյանը:

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարն ընդգծել է նաեւ, որ պետության նպատակներն են բարձրագույն կրթության ու գիտության միջազգայնացումը, Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում եւ Եվրոպական հետազոտական տարածքում ինտեգրումը,

բարձրագույն կրթություն, գիտություն եւ տնտեսություն փոխկապակցվածության ապահովումը, ինչպես նաեւ կրթություն-գիտահետազոտական աշխատանք-նորարարություն համակարգի արդյունավետ փոխգործակցության ամրապնդումը:

«Գաղտնիք չէ, որ կրթությունն է պետության կայացման ու զորացման հիմքը, քաղաքացու եւ անհատի ծեսավորման կարելուր նախապայմանը ու կյանքում կայանալու միակ, անձեռնմխելի կապիտալը: Հայաստանի Հանրապետությունը պատրաստ ու բաց է նոր համագործակցությունների համար», - ամփոփել է Վահրամ Դումանյանը:

Նշենք, որ Կրթական հետազոտությունների Եվրոպական ասոցիացիան ամեն տարի կազմակերպում է կրթական հետազոտությունների վերաբերյալ համաժողով (ECER), որն անցկացվում է անդամ երկրներից մեկում: 2022 թ. համաժողովի անցկացման վայր է ընտրվել Երեւանի պետական համալսարանը, որը 2014 թվականից Մանկավարժության եւ կրթության զարգացման կենտրոնի անդամակցությամբ դարձել է Կրթական հետազոտությունների Եվրոպական ասոցիացիայի լիիրավ անդամ:

«Ողջունում են համաժողովի բոլոր մասնակիցներին Երեւանի պետական համալսարանում: Սա իր տեսակի մեջ եզակի եւ ամենամեծ իրադարձությունն է կրթական հետազոտությունների ոլորտում, որը համախմբում է կրթական հաստատություններին, հետազոտական ընկերություններին եւ կրթական փորձագետներին տարբեր երկրներից: Կրթության ոլորտի վերաբերյալ տարբեր հետազոտություններ կներկայացվեն եւ կքննարկվեն մասնագետների, կրթության փորձագետների, ինչպես նաեւ տարբեր հետազոտական հաստատություն-

ների հետազոտողների հետ», - ասել է ԵՊՀ ռեկտորը եւ հավելել, որ համաժողովը մեկտեղում է ավելի քան 2.000 պատվիրակների աշխարհի 43 երկրից եւ համարվում է ոլորտի կարեւորագույն իրադարձություններից:

Հավելենք, որ համաժողովին մասնակցում են հայաստանյան գրեթե բոլոր բուհերը, գիտահետազոտական ինստիտուտներն ու կենտրոնները, ինչպես նաեւ Հայաստանում գործող միջազգային կազմակերպություններ: Համաժողովի ընթացքում կազմակերպվելու են ոչ միայն աշխատաժողովներ 40 բաժանմունքներում, այլեւ պլենար քննարկումներ, միջսերնդային հանդիպումներ, հաղորդակցական ու սոցիալական կապերի հաստատման փակ նախաձեռնություններ:

Ավանդական կրթական խորհրդաժողովում

սկիզբը՝ էջ 1

Խորհրդաժողովի մեկնարկի կապակցությամբ՝ մասնակիցներին շնորհավորական ուղերձ է հղել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարար **Վահրամ Դումանյանը**: Ուղերձում, մասնավորապես, ասված էր. «Շնորհավորում են բոլորին՝ խորհրդաժողովի մեկնարկի կապակցությամբ: Խորհրդաժողովում մեզ համախմբում է մեկ ստանդարտը՝ հայեցի կրթության եւ դաստիարակության առկա հիմնախնդիրները Սփյուռքում: Այն հնարավորություն է ընձեռում համախմբվելու եւ համատեղ քննարկելու այն ուղին, որով պետք է քայլի հայը, հստակեցնելու կրթության ոլորտում պետական քաղաքականությանը անրագրված համագործակցության զարգացման հեռանկարները, գնահատելու արդեն առկա եւ իրականացվող ծրագրերի արդյունավետությունը: Այս օրերի արդյունքում մշակված բանաձեռն պետք է արտացոլի այն հիմնախնդիրները, որոնց լուծումը կարելի է Հայաստանի եւ Սփյուռքի կրթական դաշտի համար: Մաղթում են ձեզ բարի երթ եւ բեղմնավոր օրեր»:

յաստանում մշակված եւ իրագործվող ուսումնական ծրագրերին ու մանկավարժական ձեռքբերումներին: Մասնախմբում այս տարվա առաջնային թեմաներն են Սփյուռքի ամենօրյա եւ մեկօրյա դպրոցներում արեւելահայերենի եւ արեւմտահայերենի դասավանդման հիմնախնդիրները, կրթական կառույցների երկկողմանի համագործակցության հեռանկարները, նախադրոցականների եւ մեծահասակների կրթության կազմակերպման առանձնահատկությունները, խնդիրները եւ այլն:

Խորհրդաժողովն ամփոփվելու է քննարկումների արդյունքներով պայմանավորված բանաձեռն ընդունմամբ, որն ուղղորդիչ է դառնալու ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության առաջիկա երկու տարիների գործունեության համար:

Առաջին անգամ Համահայկական կրթական խորհրդաժողովն անցկացվել է 2004 թվականին:

2020 թվականին COVID-19 վարակով պայմանավորված՝ խորհրդաժողովն անցկացվել է հեռավար ձեւաչափով՝ ՀԲԸՄ հայկական վիրտուալ համալսարանի (ՀԿՀ) հետ համագործակցությամբ:

Խորհրդաժողովն անցկացվում է լիազուրկ միստերի եւ առանձին մասնախմբերում աշխատանքային քննարկումների ձեւաչափով: Այս ընթացքում լիազուրկ միստերում մասնակից ուսուցիչները ներկայացրել են իրենց համայնքներում կրթության կազմակերպման առանձնահատկություններն արդի Սփյուռքում: Թեման քննարկվել է նաեւ մասնախմբերում: Դրիմի եվպատորիա քաղաքի հայկական մեկօրյա դպրոցի ուսուցչուհի **Կարինե Ասլանյանը** ներկայացրել է, որ պետական աջակցությամբ միջավայր դպրոցում ստեղծել են «Մայրենի լեզու» նախագիծը, կազմել են ծրագիրը, որը հաստատվել է պետության կողմից: Ուսուցիչները սկզբնական շրջանում աշխատել են անվարձաբաժնի:

«Հետագայում մենք կարողացանք հասնել այն արդյունքին, որ որոշակի պայմաններում վարձատրվեցինք: Շատ արագ ինքնակազմակերպվելով՝ համագործակցեցինք ծնողների հետ եւ ստացանք դիմումներ: Յոթ երեխայի դիմում ստանալու դեպքում տրամադրվում էր 2 դասաժամ՝ վարձատրությամբ. այսօր ունենք 16 երեխա՝ 4 դասաժամով»,- իրենց փորձն է ներկայացրել Դրիմի հայ համայնքի ներկայացուցիչը:

Չեխիայի մայրաքաղաք Պրահայում հայ մանուկների համար վերջերս բացվել է ամենօրյա մանկապարտեզ. մինչ այդ գործել է մեկօրյա դպրոց: Ինչպես ներկայացրել է այժմ մանկապարտեզում, իսկ մինչ այդ դպրոցում աշխատող **Գայանե Մելքոնյանը**, ինքը մասնագիտությամբ ֆինանսիստ է, սակայն ոգեշնչված Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանատանը կից գործող «Վերածնունդ» մեկօրյա դպրոցի գործունեությամբ՝ որոշել է փորձի փոխանակմամբ հայագիտական առարկաներ դասավանդել Պրահայի հայկական դպրոցում:

«Դպրոց համախումբ էր շուրջ 50 աշակերտ՝ հիմնականում կրտսեր տարիքի. այնքանով, որ ծնողներն էին նրանց ուղեկցում: Դպրոցի նկատմամբ հետաքրքրությունն այդքան մեծ չէր: Պետք էր շատ համոզիչ լինել՝ գրավելու համար: Սակայն, նորաբաց ամենօրյա մանկապարտեզը, կարծես, ավելի մեծ հեռանկարներ ունի,- իր գնահատականն է ներկայացրել Գայանե Մելքոնյանը եւ ավելացրել,- եվրոպական միջավայրում մեծացող հայ երեխայի համար հայագիտական առարկաների դասավանդման մեթոդները պետք է վերանայվեն»:

Կարելի էր վերանայել է հատկապես հայոց պատմության հաղթանակների ու փառահեղ էջերի ճիշտ մատուցումը, ինչն առավել հետաքրքրական կդարձնի հայկական կրթօջախը Սփյուռքում ապրող հայ մանկան համար: Ուսուցչուհին որպես կարելի խնդիր ընդգծել է նաեւ ծնողների մոտեցումն ու վերաբերմունքը՝ միտված հայապահպանությանը:

Փորձի փոխանակման համատեքստում տարբեր համայնքներ ներկայացնող կրթական ոլորտի ներկայացուցիչներն արձա-

նագրել են, որպես հայկական դպրոցի գործունեության շարունակականությունն ապահովելու կարելի քայլ, առաջնային է ուսումնասիրել տվյալ երկրի օրենսդրական դաշտը, որը շատ հաճախ առավել դյուրին ճանապարհով թույլ է տալիս կարգավորել հայապահպանության հիմնախնդիրները՝ ի նպաստ համայնքի:

Խորհրդաժողովի մասնակիցները տեղում նախանշել են հետագա համագործակցության առաջնային տարբերակները:

Մասնախմբերում քննարկվել են նաեւ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության հետ համագործակցության ուղիները եւ հիմնախնդիրները: Փոխգործակցության թիրախում հիմնականում անհրաժեշտ գրականության տրամադրումն էր:

Կահիրեում գտնվող Գալուստյան-Նուբարյան ազգային վարժարանի տնօրեն **Գելորգ Գազանձյանի** գնահատմամբ՝ հայապահպանության խնդիրը համայնքում օրհասական է դառնում: Նրա տեղեկացմամբ՝ վարժարանն ունի գրքերի խնդիր դրանք փոխարինվում են ուսուցիչների կողմից հավաքագրված տեքստերով՝ ըստ թեմաների: Որպես աջակցություն եւ համագործակցություն ԿԳՄՍ նախարարության կողմից՝ առաջարկվել է արդեն իսկ հավաքագրված տեքստերն ուղարկել Հայաստան՝ փորձագիտական կարծիքի, ինչից հետո դրանք անհրաժեշտության դեպքում կհրատարակվեն որպես ձեռնարկ եւ կուղարկվեն Կահիրեի հայ համայնք: Ըստ Գազանձյանի վարժարանում ուսանող աշակերտը պետք է հայերենից քննություն հանձնի հաջորդ դասարան փոխադրվելու համար, սակայն աշակերտն ինքնին հայոց լեզվի կարելիությունը համայնքում այլեւս քիչ է զգում: Քննարկվել են Հայաստանից հայերեն դասավանդող ուսուցչի գործունեության հեռանկարներն ու հնարավորությունները ներկա պայմաններում:

Առաջարկվել է համագործակցաբար օգտվել Լիբանանի հայ համայնքի դասագրքերից, ինչին ի պատասխան՝ Լիբանանի հայ համայնքը ներկայացնող **Տիգրան Ծինպաշյանն** աջակցության պատրաստակամություն է հայտնել: Վերջինս ընդգծել է դասագրքերի վերանայման խնդիրը, ինչպես նաեւ բարձրաձայնել է Լիբանանում հայ ուսուցիչների համալրման եւ մասնավորապես հայոց պատմություն դասավանդող մեթոդիստ ունենալու կարելիության մասին:

Խորհրդաժողովում, որպես կարելի հիմնախնդիրներ, զեկույցներ են հնչել նաեւ լեզվական քաղաքականության (Դավիթ Գյուրջինյան, Լեզվի կոմիտե), արեւմտահայերենի պահպանության, ճիշտ տառադարձման անհրաժեշտության (Սուսաննա Տիոյան, Հ. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի արեւմտահայերենի բաժին) եւ այլ խնդիրների վերաբերյալ:

Փոփոխություններ ուսման վարձավճարի փոխհատուցման նպատակով եկամտային հարկի գումարների վերադարձման կարգում

Կառավարության որոշմամբ՝ փոփոխություն է կատարվել եկամտային հարկով ուսման վարձավճարի փոխհատուցման կարգում: Սահմանվել է, որ դիմումներն ու համապատասխան փաստաթղթերը հաջորդ կուրս փոխադրվելուց կամ կրթական ծրագրով ուսումնառությունն ավարտելուց հետո ներկայացվում են բուհի ռեկտորին: Ընդ որում՝ սովորողը եկամտային հարկի գումարների վերադարձման նպատակով կարող է դիմել տարվա մեջ երկու անգամ՝ սեպտեմբերի 1-ից 15-ը կամ մարտի 1-ից 15-ը: Սահմանված ժամկետներում դիմում չներկայացնելու դեպքում՝ սովորողը կարող է դիմել հաջորդ կուրս փոխադրվելու կամ ուսումնական հաստատությունն ավարտելու տարվան հաջորդող երկու տարիների ընթացքում:

Ուսանողների տվյալները հավաքագրելուց հետո բուհերը դրանք սահմանված ձեւաչափով ներկայացնում են Կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարություն՝ համապատասխանաբար մինչեւ տվյալ տարվա սեպտեմբերի 30-ը կամ մարտի 30-ը: Նախարարությունը վերոնշյալ փաստաթղթերի ուսումնասիրությունից հետո ուսման վարձի փոխհատուցման իրավունքի հաստատման դեպքում համապատասխան տեղեկատվությունը փաթեթով ներկայացնում է Պետական եկամուտների կոմիտե:

Եկամտային հարկի վերադարձի մասին դիմումը նախարարության կամ բուհի կողմից մերժվում է, եթե բուհը հավատարմագրված չէ, մասնագիտությունը ներառված չէ ՀՀ կառավարության 2020 թվականի հունիսի 18-ի N 1035-Ն որոշմամբ հաստատված մասնագիտությունների ցանկերում, դիմումը ներկայացվել է սահմանված ժամկետների խախտմամբ, ինչպես նաեւ այն դեպքում, երբ սովորողը չի հանդիսանում ՀՀ քաղաքացի կամ ունի ուսման վարձի պարտք:

Այս ընթացակարգը հնարավորություն կտա հարկային մարմիններին խնայել ռեսուրսներ եւ աշխատաժամանակ՝ հաշվի առնելով, որ եկամտային հարկի գումարների վերադարձի իրավունքի հավաստիության համար հարկային մարմինը ստիպված չի լինի ուսումնասիրել փաստաթղթերը եւ ուսումնառությանն առնչվող մնացած հանգամանքները:

Փոփոխությունը կատարվել է հաշվի առնելով ուսման վարձավճարի փոխհատուցման նպատակով եկամտային հարկի գումարների վերադարձման գործընթացում վեր հանված խնդիրները եւ դրանց լուծման հրատապությունը:

Այս որոշմամբ կապահովվի եկամտային հարկի գումարների վերադարձման բնականոն, ավելի դյուրին ընթացակարգ:

Կարինե ՄԱՆՈՒՎԱՆ

Հայ-Բելառուսական

Նոր նվաճում

Նախարարն ընդունել է դեսպանին

Մեդալներ՝ միջազգային օլիմպիադայում

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Վահրամ Դումանյանն ընդունել է ՀՀ-ում Բելառուսի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ալեքսանդր Կոնյուկին: Հանդիպմանը ներկա է եղել նաեւ նախարարի տեղակալ Արթուր Մարտիրոսյանը:

Ողջունելով դեսպանի այցը նախարարությունն եւ կարեւորելով երկու երկրների միջեւ բարեկամական հարաբերությունները՝ Վահրամ Դումանյանը վստահություն է հայտնել, որ կրթության, գիտության, մշակույթի, սպորտի եւ երիտասարդության ոլորտներում անհրաժեշտ է առավել սերտացնել համագործակցությունը: Նախարարը շեշտել է համատեղ նախագծերի իրականացումը՝ համոզմունք հայտնելով, որ հանդիպման արդյունքում կնախանշվեն մի շարք գործնական քայլեր:

Վահրամ Դումանյանի խոսքով հատկապես գիտության եւ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում երկու երկրներն ունեն շատ ընդհանրություններ եւ փորձի փոխանակման մեծ ներուժ:

Նախարարը նշել է, որ 2018 թվականին ստորագրվել է «Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության եւ Բելառուսի Հանրապետության մշակույթի նախարարության միջեւ 2019-2022 թվականների մշակութային համագործակցության մասին» ծրագիրը, որի համաձայն 2019 թվականի մայիսի 16-19-ը կազմակերպվել է «Բելառուսի մշակույթի օրեր Հայաստանում» ծրագիրը: Ըստ

Վահրամ Դումանյանի 2020 թվականին Բելառուսում նախատեսվում էր կազմակերպել Հայաստանի մշակույթի օրերը, ինչը, ցավոք, չի կայացել COVID-19 համավարակով եւ պատերազմով պայմանավորված: Նախարարը հույս է հայտնել, որ առաջիկայում հնարավոր կլինի դրանք կազմակերպել հաշվի առնելով համատեղ ծրագրերն ու նախագծերը:

ՀՀ-ում Բելառուսի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ալեքսանդր Կոնյուկը շնորհակալություն է հայտնել իրենց նախաձեռնություններին եւ առաջարկներին արագ արձագանքելու համար: Նա մատնանշել է այն ուղղությունները, որոնցով Բելառուսական կողմը պատրաստ է գործնական քայլերի՝ ընդգծելով, որ Հայաստանում կրթության որակը բարձր է: Դեսպանը Վահրամ Դումանյանին հրավիրել է Բելառուս՝ ծանոթանալու այդ երկրի գիտակրթական եւ մշակութային հաստատությունների գործունեությանը, հատկապես՝ ՏՏ ոլորտում Բելառուսական փորձին:

Կողմերն անդրադարձել են նաեւ երկուստեք հետաքրքրություն ներկայացնող այլ հարցերի եւ գործնական քայլերի անցնելու վերաբերյալ պայմանավորվածություն ձեռք բերել:

Յեղիսե ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Աստղագիտության եւ աստղաֆիզիկայի միջազգային 15-րդ օլիմպիադայում ՀՀ մասնակիցները նվաճել են 3 բրոնզե մեդալներ:

Օգոստոսի 14-22-ը Վրաստանի Քութայսի քաղաքում անցկացվել է Աստղագիտության եւ աստղաֆիզիկայի միջազգային 15-րդ օլիմպիադան, որին մասնակցել են աշխարհի 46 երկրի 250 աշակերտներ:

Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցի 11-րդ դասարանի աշակերտներ Մարիա Առաքելյանն ու Այա-Ջեսալավ Պետրոսյանը եւ ՀԱՊՀ-ի ավագ դպրոցի 12-րդ դասարանի աշակերտ Արտաշես Սկրտչյանն արժանացել են բրոնզե մեդալների:

Օլիմպիադայում իրենց ուժերն են չափել նաեւ Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցի 11-րդ դասարանի աշակերտներ Արտավազ Հարությունյանը եւ Մարի Հայրապետյանը:

Հայաստանի թիմը ղեկավարել են Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցի ուսուցիչ Վարդգես Մամբրեյանը եւ ՀՀ ՊԱ Բյուրականի աստղադիտարանի աշխատակից, ԵՊՀ դասախոս Արուսյակ Հարությունյանը:

Հիշեցնենք, որ 2021 թ. Հայաստանի թիմն Աստղագիտության միջազգային օլիմպիադայում արժանացել էր 1 ոսկե, 1 արծաթե մեդալների եւ 2 զովասանագրերի:

Քննարկում

Ինստիտուցիոնալ նոր մոտեցումներ

Տեղի է ունեցել մասնագիտական կրթության եւ ուսուցման (ՄԿՈՒ) ոլորտում օրենսդրական փոփոխությունների նախագծի քննարկում, որին բացման խոսքով հանդես է եկել ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանը:

Փոխնախարարը նշել է, որ Հայաստանում մասնագիտական կրթության եւ ուսուցման ոլորտում առաջարկվող օրենքի նոր նախագիծն ամբողջությամբ բավարարում է այն պահանջները, որոնք սահմանված են որպես ոլորտի կարեւորագույն թիրախներ:

Ժաննա Անդրեասյանը վստահեցրել է, որ քննարկումների արդյունքում հնարավոր կլինի բարելավել նաեւ որոշ դրույթներ, օրինակ, ներառականության ապահովման ուղղությամբ, որը նույնպես առաջնային թիրախ է:

Նա տեղեկացրել է, որ ՀՀ կառավարությունը հավանություն է տվել կրթության մինչեւ 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագրին, որն առաջիկայում քննարկվելու է Ազգային ժողովում: Ծրագրով սահմանված են նաեւ արհեստագործական եւ միջին մասնագիտական կրթության, մասնավորապես՝ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների (ՄՈՒՀ) զարգացման թիրախային ուղղությունները:

«Մասնագիտական կրթության եւ ուսուցման մասին օրենքի քննարկվող նախագիծն ներառված են մեր բոլոր այն գաղափարները, որոնք արդեն մի քանի տարի է փորձարկման մակարդակով դիտարկում ենք տարբեր քոլեջներում եւ ուսումնական հաստատություններում՝ գործատուների

հետ աշխատանքի, կրթության կազմակերպման նոր ձևերի, ուսանողների ակտիվության խրախուսման ուղղություններով: Դրանք դառնալու են ինստիտուցիոնալ իրողություններ:

Նախագծում շեշտադրել ենք մասնագիտական կրթության եւ ուսուցման ոլորտի այնպիսի թիրախներ, առանց որոնց՝ օրենսդրական կարգավորումների անհնար է հասնել: Շեշտադրումները վերաբերում են շրջանավարտների զբաղվածությանը, կառավարման նոր մասնավոր հատվածի հետ համատեղ մոդելներ գտնելուն, ֆինանսավորման նոր բանաձևերի կիրառմանը եւ այլն»,- նշել է Ժաննա Անդրեասյանը:

Ծրագիրն իրականացվում է Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) եւ «Շվեյցարիայի եկեղեցու օգնություն» (HEKS/EPER) կազմակերպության կողմից, որին ներգրավված են նաեւ «Ռազմավարական զարգացման գործակալություն» (ՌԶԳ) ՀՀ-ն եւ Կիրառական գիտությունների Բեռնի համալսարանի գյուղատնտեսության, անտառային ու պարենային գիտությունների դպրոցը (HAFU):

Շվեյցարիայի զարգացման եւ համագործակցության գործակալության տարածաշրջանային տնօրենի տեղակալ Վերներ Թուրթի խոսքով՝ կրթական համակարգը երկրի բարեկեցության, տնտեսական զարգացման, զբաղվածության իրավիճակի, ինչպես նաեւ միջազգային դիրքի համար առանցքային գործոն է:

Վերներ Թուրթը նշել է, որ վերջին 12 ամսում ջանքեր են ներդրվել Հայաստանում գյուղատնտեսության ոլորտի մասնագիտական կրթության զարգացման եւ արդիականացման ուղղությամբ: «Շվեյցարիան 30 տարի առաջ աղքատ երկիր էր, մինչեւ որ սկսեց զարգացնել մասնագիտական կրթության համակարգը: Շվեյցարական համակարգն ուսուցման ընթացքում համարում է տեսական եւ գործնական փորձառությունը: Ես ուրախ եմ տեսնել, որ Շվեյցարիան Հայաստանի համար վստահություն վայելող գործընկեր է»:

Միջոցառման ընթացքում կրթության փորձագետ Մարիսե Հակոբյանը մասնակցներին ներկայացրել է նախագծով առաջարկվող նոր լուծումները, որից հետո ծավալվել է հարցուպատասխանի ձեւաչափով քննարկում:

Փորձագետի խոսքով՝ օրենքի նոր նախագծով վերանայվել է միասնականացվել են օրենքում օգտագործվող հասկացությունները, բարձրացվել են սոցիալական գործընկերների դերը եւ կարգավիճակը, վերափոխվել են ՄՈՒՀ-երի կառավարման համակարգը եւ կառուցվածքը:

Նախագծով նախատեսվել է նաեւ անցում որակավորումների ազգային եւ ոլորտային շրջանակների, ՄՈՒՀ-երում կրեդիտային համակարգի եւ դասավանդողների մասնագիտական որակավորման տարակարգի համակարգի ներդրում: Առաջարկվում է վերանայել կրթական ծրագրերի կազմակերպման մոդելները՝ առկա, հեռավար, դրսեկության ձևերի մեթոդաբանական համադրությամբ:

Մանրամասնվել են աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցման մոդելները եւ դրանց կազմակերպման կառուցակարգերը: Առաջարկվում է բարեփոխել ՄՈՒՀ-երի ֆինանսավորման մեխանիզմները՝ որպես ֆինանսավորման աղբյուր նրանց ընձեռնելով ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման հնարավորություն:

Ըստ օրենքի նոր նախագծի՝ օրենսդրական բարեփոխումների առանցքում է լինելու ՄԿՈՒ ոլորտի բարելավումը, մասնավորապես՝ ուսանողների գործնական հմտությունների ձեռքբերման մեխանիզմների եւ մոդելների կատարելագործումը, կրթական գործընթացում մասնավոր հատվածի ներգրավվածությունը՝ սկսած կրթական ծրագրերի մշակումից մինչեւ կրթական վերջնաարդյունքի ստուգում եւ գնահատում, ինչպես նաեւ կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների՝ ուսանողների, ՄԿՈՒ հաստատությունների եւ գործատուների համար օրենսդրական երաշխիքների ապահովումը:

Նախագծի քննարկումը կազմակերպվել էր ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության եւ Ազգային ժողովի գիտության, կրթության, մշակույթի, սփյուռքի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի մշտական հանձնաժողովի համագործակցությամբ՝ «Հայաստանում գյուղատնտեսության ոլորտում մասնագիտական կրթության եւ ուսուցման արդիականացում» ծրագրի նախապատրաստական փուլի շրջանակում: Քննարկմանը մասնակցել են պետական մարմինների ներկայացուցիչներ, ՄԿՈՒ հաստատությունների տնօրեններ, այլ գործընկեր կառույցներ: Միջոցառման հիմնական նպատակն էր քննարկել եւ կատարելագործել օրենքի նախագծով առաջարկվող ՄԿՈՒ ոլորտի կարգավորումները:

Մարզական

Հայ բռնցքամարտիկների հաջողություններն Էրզրումում

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալ Կարեն Գիլոյանն այսօր ընդունել է հայ բռնցքամարտիկներին, որոնք 2 ոսկե եւ 4 բրոնզե մեդալ են նվաճել Էրզրում քաղաքում օրերս անցկացված կրտսեր տարիքի պատանիների Եվրոպայի առաջնությունում:

Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը նվաճել են Համեստ Աֆրիկյանը (42 կգ) ու Սամվել Սիրամարյանը (66 կգ): Բրոնզե մեդալներին էլ արժանացել են Վահրամ Դովլաթբեկյանը (40 կգ), Տիգրան Հովսեփյանը (50 կգ), Ալեն Ստեփանյանը (57 կգ) եւ Հայկ Ղահրամանյանը (75 կգ):

Համդիպմանը, բացի մեդալակիր մարզիկներից, ներկա է եղել նաեւ Հայաստանի բռնցքամարտի ֆեդերացիայի նախագահ Հովհաննես Հովսեփյանը:

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալը շնորհավորել է պատանի բռնցքամարտիկներին հիանալի ելույթների ու գրանցած արդյունքների համար. «Շնորհակալ եմ եւ շնորհավորում եմ: Ամենակարեւորը՝ նույն տրամաբանությամբ ու աշխատասիրությամբ շարունակեք մարզվել ու աշխատել: Սա դեռ սկիզբն է. պետք է թելավորվել այս արդյունքներից: Հիմա պետք է ավելի լավ պարապել, աշխատել, որպեսզի մեդալներ նվաճեք նաեւ մեծահասակների պայքարում»:

Հայաստանի բռնցքամարտի ֆեդերացիայի նախագահ Հովհաննես Հովսեփյանի խոսքով հավաքականի կազմում եղել են նաեւ այլ բռնցքամարտիկներ, որոնք արժանի էին մեդալներ նվաճելուն. «Շատ լավ թիմ ունենք: Կան այլ բռնցքամարտիկներ եւս, որոնք, վստահաբար, կարող էին մեդալ նվաճել: Հաշվի առնելով, թե որ երկրում էինք ու որքան էին խանգարում ավելորդ էմոցիաները, այս արդյունքը եւս գոհացող կարելի է համարել: Հոգեբանորեն բավական բարդ մեծամարտեր են անցկացրել: Բռնցքամարտում տրամադրվածությունը շատ մեծ նշանակություն ունի»:

Ֆեդերացիայի նախագահը փաստել է առաջին անգամ էլ պատիվ հայ բռնցքամարտիկների՝ Թուրքիայում հնչել հայոց օրհներգը:

Նշենք՝ Համեստ Աֆրիկյանը եզրափակչում շատ բարդ մեծամարտ է անցկացրել Անգլիան ներկայացնող Սերենա Մալիի հետ: Առաջին ռաունդում 4:1 հաշվով հաղթել է հայ մարզուհին, 2-րդ ռաունդում նույն հաշվով մրցավարներն առավելությունը տվել են Անգլիայի ներկայացուցչին: 3-րդ վճռորոշ ռաունդում արդեն հաղթանակը շնորհվել է Համեստ Աֆրիկյանին:

Սամվել Սիրամարյանն էլ եզրափակչում ուժեղ է գտնվել Ուկրաինան ներկայացնող Ալեքսեյ Տատարենկոյից: Արդյունքում բոլոր մրցավարները 5:0 հաշվով հաղթանակը միաձայն շնորհել են հայ մարզիկին: Ի դեպ, Սիրամարյանն իր հաղթանակը նվիրել է հայրենիքի համար զոհված մորեղբորը:

Կրտսեր տարիքի պատանիների Եվրոպայի առաջնությունում Հայաստանը ներկայացրել է 15 տղա եւ 5 աղջիկ մարզիկներ:

Քննարկվել են հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումները

Օգոստոսի 17-18-ը Ծաղկաձորում տեղի է ունեցել «Հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումները» խորագրով արտագնա խորհրդակցություն, որին մասնակցել է ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանը:

Խորհրդակցությանը ներկա են եղել նաեւ ԿԳՄՍ հանրակրթության, զարգացման ծրագրերի եւ մոնիթորինգի, անձնակազմի կառավարման, իրավաբանական, ֆինանսաբյուջետային վարչությունների, լիցենզավորման գործակալության, կրթության տեսչական մարմնի, ԿԶՆԱԿ-ի, ԿՏԱԿ-ի, ԳԹԿ-ի, ՀՄԿ-ի ներկայացուցիչները:

Փոխնախարարը ողջունել է ներկաներին նշելով, որ այսօրինակ խորհրդակցությունները նպաստում են համատեղ ջանքերով նոր գործիքակազմեր մշակելուն, որոնք թույլ են տալիս մեծացնել կրթական համակարգի արդյունավետությունը:

Խորհրդակցության ընթացքում քննարկվել են դպրոցների կառավարման համակարգի փոփոխության, ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման, ատեստավորման, դպրոցներում նոր չափորոշիչների կիրառման, գնահատման, քննությունների անցկացման եւ վերանայման վերաբերյալ մի շարք հարցեր:

Ըստ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքում կատարված վերջին փոփոխությունների դպրոցներում պետք է ներդրվի կառավարման նոր մոդել՝ տարանջատելով դպրոցի տնօրենի բովանդակային եւ վարչատնտեսական գործառնությունները: Դպրոցի տնօրենը պատասխանատվություն է կրելու առավելապես կրթության որակի համար, իսկ շենքի եւ գույքի պահպանության, ֆինանսական, վարչատնտեսական պատասխանատվության գործառնությունը կփոխանցվի վարչատնտեսական մասի համակարգողին: Օրենքի այս դրույթի կիրառման շրջանակում խորհրդակցության մասնակիցները քննարկել են «Լիստա գործարարի պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում վարչատնտեսական գործընթացի կառավարումն իրավաբանական անձին պատվիրելու կարգը հաստատելու մասին» նախագծի նախնական տարբերակը:

Փոխնախարարը մասնակիցներին առաջարկել է ներկայացնել քննարկվող կարգի նախագծի վերաբերյալ իրենց առաջարկությունները եւ դիտարկումները, ինչից հետո միայն այն կամբողջացվի: Քննարկված մյուս հարցերը վերաբերել են դպրոցներում հանրակրթության նոր չափորոշիչի կիրառմանը, ավարտական 9-րդ եւ 12-րդ դասարաններում քննությունների անցկացման ձեւաչափերի պահպանմանը, փոփոխմանը եւ վերանայմանը, ավարտական փաստաթղթերի, մեդալների, գովասանագրերի տրամադրմանը, ինչպես նաեւ հանրակրթության նոր չափորոշիչով նախատեսված գնահատման նոր կարգին:

«Հանրակրթության նոր չափորոշիչի կիրառման տեսանկյունից բավականին առաջընթաց կա: Հափորոշիչով նախատեսվում է էական բարձրացնել դպրոցների մանկավարժական ինքնավարությունը, ուսումնական գործընթացը դարձնել առավել երեխայակենտրոն, իրականացնել բեռնաթափում: Մենք հրաժարվել ենք անբավարար գնահատման շեմից: Կրտսեր դասարաններում միավորային գնահատումը փոխարինել ենք ոչ միավորային եւ ձեւավորող գնահատմամբ:

Հափորոշիչով սահմանված են նաեւ ԲՏԾՄ բնագավառում ուսուցման որակի աճը, հայագիտական առարկաների արդյունավետության բարձրացումը եւ այլ առաջնահերթություններ: Պարտադիր են դառնում նախագծային ուսուցումը, մասնագիտական կողմնորոշման ակումբները, առողջ ապրելակերպի խմբակները»,- մանրամասնել է Ժաննա Անդրեասյանը:

Անդրադարձ է եղել նաեւ ուսուցիչների կամավոր ատեստավորման ծրագրին:

Փոխնախարարի խոսքով այս տարի կամավոր ատեստավորմանը մասնակցելու հայտ է ներկայացրել շուրջ 4000 ուսուցիչ: «Մենք քննարկել ենք կամավոր ատեստավորման փորձնական փուլում արձանագրված խնդիրները, որոնք անպայման հաշվի կառնվեն այս սեպտեմբերին կամավոր ատեստավորման գործընթացի կազմակերպման ժամանակ»:

Ժ. Անդրեասյանը նաեւ հավելել է, որ վերանայվել է ուսուցիչների վերապատրաստման քաղաքականությունը. պարտադիր ատեստավորման եւ ուսուցչի որակավորման տարակարգերի տրամադրման նոր մոտեցումներ են որդեգրվել, որոնք ենթադրում են ուսուցչի մասնագիտական զարգացման եւ աշխատավարձային քաղաքականության փոխկապակցված մեխանիզմներ:

Նախարարի տեղակալն անդրադարձել է նաեւ նախադպրոցական կրթության մասին նոր օրենքին, որով սահմանվում է նախադպրոցական կրթության ոլորտում նույնպես անցնել համընդհանուր ներառման կրթության համակարգին, որը կներդրվի փուլերով:

Սյունիքի, Լոռու, Տավուշի մարզերում

եւ Երեւան քաղաքում նախադպրոցական կրթության ոլորտում համընդհանուր ներառական կրթության համակարգը կներդրվի 2022 թ. սեպտեմբերից:

Այդ ուղղությամբ իրականացված աշխատանքներից, ըստ փոխնախարարի, կարելու է հատկապես նախադպրոցական հաստատությունների՝ մեկ սանի հաշվարկով ֆինանսավորման կարգը: Ըստ այդմ՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող (ԿԱՊԿՈՒ) երեխաները նախադպրոցական կրթություն կստանան պետական ֆինանսավորմամբ:

«Նախադպրոցական հաստատությունների գերակշիռ մասը համայնքային ենթակայության կազմակերպություններ են, բայց պետությունը պետք է աջակցի ԿԱՊԿՈՒ երեխաների վաղ տարիքից ներառմանը, քանի որ, ըստ վերլուծությունների, հիմնական խնդիրները ֆինանսավորման հետ են կապված: Պետական ֆինանսավորումը թույլ կտա նախադպրոցական հաստատություններում ներգրավել համապատասխան մասնագետների, ապահովել հարմարեցված միջավայր»,- նշել է Ժաննա Անդրեասյանը՝ հավելելով, որ միաժամանակ համապատասխան գործիքակազմեր են մշակվել մասնագիտացված կառույցների հզորացման համար:

Խորհրդակցության ընթացքում ոլորտի մասնագետները բուռն քննարկումներ են ծավալել բարձրաձայնված թեմաների շուրջ, հնչել են առկա խնդիրների լուծման առաջարկություններ ու դիտողություններ:

Ամփոփելով խորհրդակցությունը՝ Ժաննա Անդրեասյանը ընդգծել է, որ առաջարկվող փոփոխությունները, լուծումներն ու լրացումները թույլ կտան մեծացնել համակարգի գործառնության արդյունավետությունը եւ խթանել կրթության զարգացման հնարավորությունները:

«Հանրակրթության ոլորտի բարեփոխումները» խորագրով արտագնա խորհրդակցության կազմակերպումն իրականացվել է Միջազգային հանրապետական ինստիտուտի աջակցությամբ եւ ԱՄՄՁԳ-ի ֆինանսավորմամբ:

Հրապարակվել են կամավոր ատեստավորման ժամանակացույցերը՝ ըստ առարկաների
Գնահատման եւ թեստավորման կենտրոնը հրապարակել է 2022 թ. ուսուցիչների կամավոր ատեստավորման քննական թեստերի ուղեցույցները՝ ըստ առարկաների: Ուղեցույցները հասանելի են ԿԳՄՍ եւ ԳԹԿ կայքերում:
Բուն ատեստավորման՝ առարկայական գիտելիքների ստուգման գործընթացը տեղի կունենա սեպտեմբերին:
Կամավոր ատեստավորման փորձնական ծրագրին 2022 թ. մասնակցելու հայտ է ներկայացրել շուրջ 4000 ուսուցիչ: Աշխատավարձերի 30-50 տոկոս բարձրացումը կկիրառվի հոկտեմբերից՝ ըստ արդյունքների:
2022 թվականին ատեստավորումն իրականացվում է 5-12-րդ դասարաններում բոլոր առարկաները դասավանդող ուսուցիչների համար: Ատեստավորումը, ըստ առարկաների, իրականացվում է գրավոր՝ թեստային եւ ոչ թեստային առաջադրանքների միջոցով:
Կամավոր ատեստավորման քննությունների ժամանակացույցը կիրապարակվի առաջիկայում:

Գրականագիտական

Եղիշե Չարենցի կյանքն ու ժամանակը. 1919 թվական

սկիզբը՝ նախորդ համարում

Հոկտեմբերի 13-ին երեւան էր ժամանել Պողոս Նուբարի պատվիրակությունը, որի կազմում էր նաեւ Վահան Թեքեյանը, ով եւս մասնակցում էր երեկոյին: Թեքեյանն իջեւանել էր «Օրիանտ» հյուրանոցում, Հայաստանում մնացել է մինչեւ նոյեմբերի վերջը («Հայաստանի ծայն», թիվ 7, 19 հոկտեմբեր): «Հայաստանի ծայն»-ը սպազորում է Մահարու «Այգեկուք» բանաստեղծությունը «Բանաստեղծ բարեկամիս՝ Վահան Թեքեյանին» ուղերձով (թիվ 7, 19 հոկտեմբեր):

Չարենցն այդ գրական միջոցառմանը ներկա չի եղել եւ այդ մասին տեղեկացել է մանուկից: Այդ կապակցությամբ 1922-ին «Չարենց-նամե»-ում գրում է.

Էլ ինչո՞ւ ծիծաղեր հոգիս,
Երբ Նիկոլ Աղբալյանը մի օր
Սարսելով դահլիճն ու ֆոյեմ-
Ավետեց ամբողջ աշխարհին,
Որ ծնվել է մեծ մի պոետ...

Որ ծնվել է երգիչ մի վառ,
Ու բերել է երգեր հրե-
Ցնձա՛, Նաիրյան աշխարհ,—
Ցնձա՛... Եղիշե Չարենց...

(Ե. Չարենց, «Ամբողջական գործը», 1955, Բեյրութ, հ. Ա., էջ 424):

Աղբալյանի հիշողություններից պարզվում է, որ Չարենցի «Երեք երգ Տիրադալու Աղբալյան» եւ «Դանթեական առասպել» գրքերին 1917-ին ծանոթացել է Բաքվի «Արեւ» թերթի խմբագրատանը: Նրան հրավիրել էին մի հավաքությունում բանախոսելու, բայց դեռ ժամանակ կար: Ժամանակն անցկացնելու համար ծանոթանում է պատուհանի գոգին լցված հայերեն, ռուսերեն գրքույկներին, որոնց մեջ էին նաեւ Չարենցի հրատարակությունները. «Վերնագրերը ուշագրավ էին: Տեսա մի նոր մարդ, նոր նյութ, նոր վերաբերում եւ վարժ տաղաչափություն: Մի տաղանդավոր սկսեմ: <...>: 4. Տերյանի հետքով մի նոր բանաստեղծ էր ծագում գրականության հորիզոնից»:

Որոշում է առաջին իսկ առիթով անդրադառնալ դրանց, բայց ժամանակները խառն էին: Հաջորդել է դասախոսությունը «խուռն բազմությունների կայության»: Նոր բանաստեղծի անունն ընկավ ամենքի բերանը <...>, եւ Չարենցը դարձավ մի անուն» (Ն. Աղբալյան, Եղիշե Չարենցն ու ես (Նյութ հայ գրականության համար).- «Ակոս», 1945, Զ. գիրք, էջ 330-331; Եղիշե Չարենցն ու ես.- «Գրական-քննադատական երկեր», Բեյրութ, 1959, էջ 329-330; «Չարենցի հետ: Հուշեր», 1997, էջ 61-62):

Ըստ Չարենցի դասախոսությունից մի քանի օր հետո Չարենցն արդեն երեւանում էր եւ ներկայանում է Աղբալյանին: Աշխատանքի նշանակվելուց հետո նրանց միջեւ տեղի է ունենում այսպիսի խոսակցություն.

«Ի՞նչ պիտի անեմ,— հարցնում է Չարենցը...»

— Կնստեւ եւ կգրես ինչ կարող ես:
— Ես գործի մասին եմ հարցնում, պ. Աղբալյան:

— Գործը կանեն անողները»:

Չարենցը երեւան է եկել 1920-ի հունվարի 26-ին եւ ապրել է Կոմիտի կիսամութ մի փոքրիկ ներքնահարկում մի մահճակալ, մի սեղան եւ երկու աթոռ:

Աղբալյանի զեկուցումից հետո Չարենցն ուներ պատրաստի երկու ավտոյան հանձինն ՀՀԳ երեւանի կոմիտեի քարտուղար ու գրական ընկերության փոխնախագահ Վահան Խորենցի եւ հատկապէս Ավետիս Ահարոնյանի որդու, համարապետության դատախազ Վարդգէս Ահարոնյանի, ով Արմենուհի Տիգրանյանի ամուսինն էր: Վարդգէս Ահարոնյանի հետ լարվածությունն ավելանում ու խորանում է Չարենցի հոգեխռով տարվածությամբ Արմենուհի

Տիգրանյանով: Խորացել է նաեւ Խորենցի-Չարենց թշնամանքը. խորհրդայնացումից հետո մի երեկոյի ժամանակ, որտեղ եղել է նաեւ Արվենիկը, արվեստի կոմիտար Չարենցը հանել է մաուզեր ատրճանակը եւ կրակել պատին փակցված Վահան Խորենցիի նկարին (տես՝ «Չարենցի հետ: Հուշեր», 1997, էջ 216):

Նշված երեկոյին Թեքեյանի ելույթից հետո Արմենուհի Տիգրանյանը արտասանել է իր բանաստեղծություններից մեկը:

Մամուլի արձագանքներից. «Դասախոսը շատ հիացմունքով խոսեցավ նոր բանաստեղծի մասին, դրվատեց անոր բանաստեղծական իսկական արժանիքն ու տաղանդը, նորագույն բանաստեղծների շարքի մեջ ամենաառաջնագույն տեղը տվավ անոր: Տերյանեն վերջ Չարենցն է, ըսավ, մեր իրականության մեջ ամենաուժեղ նոր եւ ինքնատիպ բանաստեղծը...» («ժողովուրդ», 1919, թիվ 116, 22 հոկտեմբեր):

«19 թվին հանդես եկավ մի այլ քնարերգակ՝ Եղիշե Չարենց: Մեր ականավոր քննադատ Ն. Աղբալյան մի հմտալից վերլուծությամբ դասեց նրան հայ գրական ընտանիքի մեջ եւ այն էլ բավական պատվավոր տեղ տալով...» («Յառաջ», 1920, թիվ 39):

Ներկա է եղել նաեւ Մահարին (տես՝ «Հուշեր Եղիշե Չարենցի մասին», 1986, էջ 116): Մահարին այս շրջանակի մեջ էր եւ օրեր անց մասնակցել է Թեքեյանի պատվին Նորքում կազմակերպված խնջույքին:

Աղբալյանի զեկուցմանը ներկա է եղել Կարինե Քոթանջյանը Շավարշ Բասենցյանի հետ, ով, ըստ Քոթանջյանի, հոր հոգեորդին էր, այլ կերպ իր խորք եղբայրը: Չեկուցողն ասում է, որ ջգիտի՛ գրողը ո՞ղջ է թե մեռած է եմթադրում է, որ պետք է լինի 40 տարեկան: Չեկուցումից հետո ելույթ է ունենում Քոթանջյանը, ասում բանաստեղծի տարիքը եւ աշխատավայրը: Հաջորդ օրն էլ հեռագրում է Չարենցին եւ կանչում Երեւան: Ըստ նրա՝ մի քանի օրից Չարենցը երեւանում էր, բայց Չարենցը երեւանում էր 1920-ի հունվարի 26-ին:

Քոթանջյանը նաեւ ավելացնում է. «Հորնորար կորզելու համար Արուսի Չարենցին առանց ամոթի Բաշթաղիկարում պահեց մինչեւ գարուն, երբ գիտեր, որ Աղբալյանի դասախոսությունից հետո ես նրան հեռագրով կանչել եմ» («Չարենցի հետ: Հուշեր», 1997, էջ 44):

Ս. Չորյան. «Դրանով արդեն Չարենցը հռչակվեց մի օրում: Մինչ այդ, եթե շատ սակավ մարդիկ գիտեին Չարենցին որպէս բանաստեղծ եւ այն էլ մեծ վերապահությամբ, այդ բանախոսությունից հետո արդեն ամենքն իմացան եւ համոզվեցին, որ հանձին Չարենցի մենք ունենք մի նոր իսկական բանաստեղծ... Նրա բանաստեղծությունների գրքույկներից հազիվ մի քանի օրինակներ կային Երեւանում, եւ դրանք խլում էին իրար ձեռքից: Այս էլ պետք է ասեմ, որ Աղբալյանը Չարենցին նոր բանաստեղծ համարելով՝ առանձնապէս շեշտեց այն, որ նա հնչեցնում է նոր մտածողներ, բերում է նոր հույզեր եւ նոր մտածում երեւույթներին...<...>: Իսկ ինքը՝ բանաստեղծը, չկար մեջտեղ. նա երեւանում չէր. մինչդեռ ամենքն ուզում էին տեսնել, թե ո՞վ է այդ երիտասարդը, այդ խանդով, ակունով ու թափով պոետների հեղինակը» (Ս. Չորյան, ԵԺ, XI, 1985, էջ 311-312; «Հուշեր Եղիշե Չարենցի մասին», 1986, էջ 68-69):

Այդ օրերին Չարենցի մասին դրվատական խոսքեր էր ասել նաեւ Լեւոն Շանթը:

1919, 25 հոկտեմբեր — Հայաստանի Հանրապետությունում վերականգնվում եւ նշվում է Թարգմանչաց տոնը:

1919, 1 նոյեմբեր — Կարսը եւ նահանգը թուրքերից ազատագրելուց հետո դպրոցների վերաբացման ծրագրով Չարենցը Արուսի հետ ուսուցչություն է անում Կարսի

մարզի Բաշթաղիկար գյուղի դպրոցում. «Նորից Հայաստան գնացի // Տասնինը թվի վերջերին: // <...>: // Ես նորից, նորից թեզ տեսա- // Մանկություն... // Կարոտ իմ... // Կարս» (ԵԺ, II, էջ 171):

Աշխատանքի պետք է անցնեին սեպտեմբերի 1-ի իրամանագրով, բայց տարատեսակ դժվարություններ հաղթահարելուց հետո տեղ են հասնում հոկտեմբերի կեսերին: Պարապմունքներն սկսվում են նոյեմբերի 1-ին: Երեք դասարաններում սովորող աշակերտության թիվն սկզբում 152 էր, ընթացքում նվազում է:

Ըստ կուսակցության անդամների համառուսաստանյան հաշվառման նպատակով ՌԿ(բ)Կ Կենտկոմի ձեւաթղթի վրա իր ձեռքով լրացրած հարցաթերթիկի՝ «Աշխատանքային եւ ծառայողական ստաժը 1917 թ. մինչեւ սույն հարցումը» 32-րդ կետի «Քաղաքը կամ գավառը» հարցումի՝ լրացրել է. «Մազրա, Կարսի մարզ, զբաղմունքի տեսակը՝ ուսուցիչ, աշխատանքի տեսակը՝ ուսուցիչ, աշխատանքի տեսակը՝ ուսուցիչ, աշխատանքի տեսակը՝ ուսուցիչ» հարցի դիմաց հաջորդում են անստույգ թվեր են՝ «17/ IX. —1918 / VIII., 9 ամիս» (ԳՄ, էջ 287):

Բաշթաղիկար (ըստ Ալիշանի՝ Վերին Գետիկ) գյուղը գտնվում է Կարսից դեպի պատմա-կան Անի տանող ճանապարհի միջնամասում: Դպրոցը կիսավեր էր առանց դուռ ու լուսամուտի, առանց սեղան-աթոռի: Որպէս դասարան ծառայում են իրենց կեցության համար վարձակալած երկու սենյակները. «Քարե շարքերը մեր սենյակների հողը հաստակներին որպէս նստարաններ, իսկ դասասեղաններին փոխարինում էին երեխաների ծնկները, գրատախտակի տեղ պատին փակցրինք թիթեղյա թերթ, կավիճի փոխարեն գտանք անուխ, բաժանեցինք մեր շալակով բերված տետրերն ու մատիտները եւ անցանք պարապմունքների: Ընդամենը մի քանի այբբենարան ունեինք, որ մի աշակերտի ձեռքից առնում, մյուսին էինք տալիս» («Հիշողություններ Եղիշե Չարենցի մասին», 1961, էջ 113):

Աշակերտները՝ 8-15 տարեկան ցնցոտիապատ, անգրագետ երեխաներ: Ժամացույց ու գանգ չկար. դասի սկիզբն ու վերջը արելի շողն էր կամ պատի ստվերը: Ցրտերին սենյակները տաքացնում էին աթարով: Սով էր: Երեխաները քաղցից ու հիվանդություններից մահանում էին: Բնակչությունը հեռանում էր: Գյուղը կտրված էր աշխարհից: Ուղքով հասնում էին երկաթգ-

ծի կայարան, այնտեղից՝ Կարս՝ աշխատավարձ ստանալու եւ քաղաքական անցուդարձին տեղեկանալու:

Այստեղ գրվում են Չարենցի վաղվա սպասումի բանաստեղծությունները: Այստեղ է, որ Կարսից Չարենցը բերում է մի թերթ, ինչն ազդարարում էր իրեն նվիրված Աղբալյանի զեկուցման մասին: Եթե հավատանք հուշագիրներին, մասնավորապէս՝ Կարինե Քոթանջյանին, Աղբալյանի զեկուցումից օրեր անց Չարենցն արդեն երեւանում էր, ինչը ստույգ չէ:

Ինչպէս այդ դպրոցում, այնպէս եւ մանկատներում դասավանդել է նաեւ իր սիրած առարկաներից աշխարհագրություն: Այն կարծիքի էր, որ «աշխարհագրական անունները հարստացնում են պոեզիան եւ այն օժտում լայն աշխարհաճանաչողությամբ» («Չարենցի հետ: Հուշեր», 2008, էջ 355):

Կարսում վերստին հանդիպում է Կարինե Քոթանջյանին: Չարենցի նյութական վիճակը ծանր էր, Կարինեն նրա համար մի գույգ կոշիկ է գնում, քույրը կոշիկի քուղեր է գործում: Կարսում իր հին ծանոթներն էին պատանեկության ընկերներ Սամվել Զատիկյանը (Բոգեմսկի), Աշոտ Փալանջյանը, Վռամ Ղազանջյանը, Վարչան Բայբուրդյանը...

1919, 7, 9 նոյեմբեր — «Հայաստանի ծայն»-ը, (թիվ 11, 12) հայտնում է, որ Խորհրդարանի դահլիճում հրավիրվում են Հայաստանի գրական ընկերության Գ., Դ. երեկոները: Բացման խոսքով հանդես է գալիս Աղբալյանը, Վահան Թեքեյանը դասախոսում է Վարուժանի, Շահան Նաթալին՝ Յարճանյանի, Շավարշ Միսաքյանը՝ Չորհրապի ու Չարդարյանի մասին: Հնչում են բանաստեղծների ոգեշունչ թերթվածները: Նահատակ բանաստեղծներն ասես վերադառնում են հայրենիք:

Թեքեյանի խոսքից. «Դժվար է անշուշտ, ըսավ դասախոսը, կարճ ժամանակի մը մեջ եւ այսպէս ափիսափո, նույնիսկ բավարար վերլուծումը ընել Վարուժանի գործին, որ ինքնին մեծ ծով մըն է, ուր կը թափին այլազան ազդեցություններու այնքան հորդա-հոս գետեր, եւ ես երբեք այդ հավակնությունը չունիմ: Գրական ընկերության առաջարկը մերժել չկարողանալուս համար է միայն, որ համաձայնած եմ այսօր քանի մը խոսք խոսիլ»:

Հայտարարություն

Երեւանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանը հայտարարում է 2022-2023 ուսումնական տարվա նպաստի ձեռնարկը...

- 1. Ժ.00.06 «Մանկաբուժություն»՝ 1 տեղ,
2. Ժ.00.18 «Քթի, կոկորդի եւ ականջի հիվանդություններ»՝ 1 տեղ,
3. Ժ.00.19 «Աչքի հիվանդություններ»՝ 1 տեղ,
4. Գ.00.04 «Կենսաքիմիա» (Արցախ)՝ 1 տեղ,
5. Ժ.00.04 «Կլինիկական, հատուկ հոգեբանություն»՝ 1 տեղ:

Մրցույթին կարող են մասնակցել բժշկական բուհի կլինիկական օրդինատորայի շրջանավարտները կամ դիպլոմավորված մասնագետի որակավորում ունեցող բժիշկ-մասնագետները:

Քննությունները մասնագիտական առարկաներից կազմակերպվելու են սեպտեմբերի 9-ից մինչև 14-ը:

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչև սեպտեմբերի 7-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 13:00-ը, հասցեն ք. Երեւան, Կոյունի փողոց 2, ԵՊԲ Գիտության վարչություն:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 30-10-22 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի «Ղուկասավանի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի աշխարհագրության (10 դասաժամ), ֆիզիկոսություն (9 դասաժամ), ՆՁԴ-ի ուսուցչի բաժնուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակված հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեռ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամեն հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),
- ինքնակենսագրություն (Ձեռ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են բերություններ, մասնակիցը կարող է մինչև փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են օգոստոսի 24-ից մինչև սեպտեմբերի 5-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա սեպտեմբերի 9-ին՝ ժամը 14:00-ին, ՀՀ Արարատի մարզի Ղուկասավանի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ Գ. Ղուկասավան, Արամի 39: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 05-04-61 հեռախոսահամարով:

Եղիշե Չարենցի կյանքն ու ժամանակը. 1919 թվական

սկիզբը՝ էջ 7

Բանաստեղծի մը կենսագրությունը մեծապես անհրաժեշտ է գիտնալ, նույնիսկ իր մանրամասնություններում մեք, իր գործը գիտնալու համար: Վարուժանի կենսագրությունը արդեն վերլուծումն է իր գործին»:

Շարունակում է ներկայացնել կենսագրությունը, անդրադառնում Վենետիկի Մուրադ-Ռաֆայելյան վարժարանում ուսումնառությանը՝ «Կրելով Մխիթարյաններու, մասնավորաբար Բագրատունիի եւ Ալիշանի ստեղծագործությանց անմիջական եւ հզոր ազդեցությունը»: Հայտնում է մի «գաղտնիք» Սուրբ Ղազարի հայրերը ցանկացել են նրան «ուղարկել Իտալիա կաշեգործություն սորվելու...» հավանաբար գիրք կազմելու նպատակով:

Շարունակում է. «Հացին երգը» <...> բանաստեղծությունն է գյուղին, ուր երբեմն Վիրգիլյան շունը կզգաս, երբեմն ալ բռնազբոսիկ միտումը աշուղական լեզվով գրելու, որուն մեջ Վարուժան վրիպած է»:

Ըստ նրա՝ Պոլիսը Վարուժանի վրա չի ազդել, ազդել է Վենետիկը. «...հոն է Բագրատունիի թողած ամբողջ լեզվական գանձը, որն է այնքան օժտված է Վարուժան»:

4. Պոլիս մնաց մինչև 1915-ի ապրիլի 11 [24] ամստույզ տարագրությունը:

Թեքստը իր ճիշտ ու փարթամ բնավորությամբ նույնպես մեծապես ազդած է Վարուժանի վրա եւ տոն տված «Հեթանոս երգերու» շար մը բանաստեղծությանց, որով Վարուժանը կվերակոչե նախկին հեթանոսական կյանքը եւ կենցաղը:

Այս բոլորը, սակայն, բանաստեղծի ապրած միջավայրն են իրենց ազդեցություններով. կա սակայն մեկ ուրիշ միջավայր, ավելի հզոր եւ ավելի խանդավառող՝ հոգիի միջավայրը, այնքան սիրելի եւ սակայն մշուշային Հայաստանը:

Եվ պետք է ըսել, որ այդ միջավայրով է ամենեն ոգեւորված բանաստեղծը, անոր նվիրած է ամենեն հզոր երգերը, «Ցեղին սիրտը», գոր վերջնական ձեռի վերածեց Սերաստիա վերադարձին: Հայաստանը իր վայրերով, 96-ի սարսափներով, եւ անկե հետո հայ նորագույն ազատագրական շարժումը, 908-ի Կիլիկյան արհավիրքը նույնպես, մասնավոր կերպով անդրադարձեր են «Ցեղին սիրտին մեջ, որ իրապես սիրտն է մեր տանքված ցեղին»:

1919, մինչև տարեվերջ – խորհրդարանի դաշինքում տեղի են ունեցել այլ երեկոներ եւս, հանդես են եկել Արմենուհի Տիգրանյանը, Գառնիկ Քալաշյանը, Անուրջը, Գառնիկ Շահինյանը եւ ուրիշներ... Չարենց-Գառնիկ Շահինյան հարաբերությունները եւս գրապատմական հետաքրքրություն ունեն (տես՝ Գ. Գասպարյան, Բանաստեղծն ու իր ընթերցողը. - «Հայ գրականություն», VI, 2017, էջ 311-321):

1919, 13 դեկտեմբեր – Գրական ընկերության հերթական նիստում Աղբալյանը հանդես է գալիս «Դեմոկրատիկ դաստիարակություն» նյութով:

1919, դեկտեմբեր – Ի՞նչ են ասում «Չարենց-Նամե»-ի այս տողերը.

Կարս: Տասնընը թվին: Տասնընը թվի վերջերին:

Նույն երկինքն է՝ կաթսա արելի: Նույն խշշոցը քչփչան ջրի...

Բայց արելը իզուր է փորում Կուրացած աչքերը շենքերի...

Իզուր էր նայիրյան հեռուն Ունկնդրում քչփչուն ջրին... (Եժ, II, էջ 172):

Գեղարվեստի լեզվով սա ռուս-թուրքական վտանգավոր բանակցությունների ու դաշինքի իրական արձագանքն է: Խորհրդանշանները. արեւ՝ խորհրդային Ռուսաստան, շենքերի կուրացած աչքեր՝ Օսմանյան կայսրության փլուզումից հետո ավերակված Թուրքիա, քչփչուն ջրի խշշոց գաղտնի բանակցություններ, բառի՝ փչել, այսինքն՝ ստել իմաստի շեշտումով:

1919, դեկտեմբեր – Կարսում ծանոթանում է Լյուսի Թառայանի (1898 – մինչև 1970) հետ: Այս անունը «Չարենց-Նամե»-ում հիշում է մեկ 1918 թ. դեպքերի շարքում «Սոմա... // Լյուսի Թառայան... // Նա այնտեղ է – Լյուսի Թառայան, մեկ՝ 1919՝ «Ես երբեք թեզ չեմ մոռանա – // Թառայան... // Կայարան Տիտրոսեց» (Եժ, II, էջ 167-168, 170):

Հայրը՝ Սեդրակ Թառայանը, գրում էր թատերություններ եւ զբաղվում թարգմանական աշխատանքով: Լյուսին ավարտել է Թիֆլիսի Գայանյան դպրոցը: Մեկնել է Կարս, աշխատել որպես մեքենագրուհի, ուսուցչուհի, մասնակցել է սիրողական թատերական խմբերի ներկայացումներին, այստեղ էլ 1919-ի դեկտեմբերին հայտնվում է Չարենցը: Ներկայացման բեմադրության ժամանակ Չարենցը եղել է հուշարար, դերի բառերը հուշելու փոխարեն սիրաբանել է: Հաջորդ օրը Լյուսի Թառայան աղմկոտ կանչով այդ սիրո մասին արդեն գիտեր ծանոթ միջավայրը:

«Լյուսի Թառայանին» գրքից հղումով մասնավոր, 1920 թ. հունվարի 1-ից սկսած, տպագրել է բանաստեղծություններ: «Լյուսի Թառայանին» խորագրով 1920-ին մտադիր էր գիրք հրատարակել, բայց ծրագիրը չի իրականանում (տես՝ Ա. Խոնդկարյանին հասցեագրած 1920 թ. ապրիլի 22-ի նամակը):

Լյուսիի նախատեսվող ամուսնությունը հեղափոխական Կարո Գարագաշի հետ, գուցե Թարենցի աղմկոտ դարպասումների պատճառով, ձախողվում է, հետագա-

յում չի ամուսնացել:

Մայիսյան ապստամբության օրերին Լյուսին եւ Կարոն ձերբակալվել եւ արտաքսվել են Հայաստանից:

Չարենց-Լյուսի հարաբերություններն այսքանով չեն ավարտվում. 1927-ի վերջերին շարունակվում են Բաքվում (այդ մասին իր տեղում):

Լյուսի Թառայանը աշխատել է Բաքվի, Արտաշատի, Արմավիրի թատրոններում որպես դերասանուհի, հանդես է եկել իրապարակագրական, թատերգական հոդվածներով:

Կյանքն ավարտել է Արմավիրում՝ որպես գրադարանավար: Նրան ուղեկցել է այն զգացողությունը, թե Չարենցը խանգարել է իր կյանքի կայացմանը (ամուսնություն, ընտանիք): Թերես դա է պատճառը, որ Չարենցի մասին թեեւ պատմել է, բայց հիշողություններ չի գրել:

1919, 31 դեկտեմբեր – Ըստ Վիվանի՝ Պառլամենտի ճեմարահում հրավիրված Ամանորյա հանդեսի արարողությունների գեղարվեստական բաժնում Չարենցը մտադիր էր կարդալ Նոր բանաստեղծություններ: Նրա դեմ տրամադրված ուժերը ելույթը գիտակցորեն ձախողում են: Թեեւ դեկտեմբերին Երեւանում գտնվելու մասին վկայում է նաեւ Կ. Քոթանջյանը, բայց իրողությունն այն է, որ Չարենցը դեռեւս Կարսում էր. Վիվանն ու Կարինեն ինչ-որ բան շփոթում են:

1919 – Ծնվում է չարենցյան հանճարի բացառիկ արժեքներից մեկը՝ թափառական կյանքի, մարդկային ողբերգության, անորոշության մատնված մի ամբողջ սերունդի ճակատագրի գեղարվեստական անձնագիրը՝ «Տաղ անձնական»-ը: Տպագրվել է Եժ, I հատորում (1922):

Տարվա ընթացքում գրում է «Անքնություն», «Աշնանային», «Աշունը դեղնաթուխ նստել է դռանը...», «Խավար է, գիշեր է...», «Կարմիր են գալիքի լույսերը ու մուգ են...», «Ի՞նչ ես արդյոք՝ չգիտեմ, ես չգիտեմ մինչև հիմա...», «Աղմկում է իմ սրտում ամեն գիշեր մի կարտու...» բանաստեղծությունները:

1919 – Ժամանակի հայ պոեզիայի իրական պատկերն ըստ Տերյանի նա «...համեմայն դեպս գտնում է, որ նորագույն բոլոր հայ բանաստեղծների շարքում ամենից տաղանդավորը Եղիշե Չարենցն է:

– Այսօր հատկապես, առաջժմ գոնե, Եղիշե Չարենցն է միակ իսկական պոետը կովկասահայ իրականության մեջ» (Ա. Կարինյան, «Եղիշե Չարենց», 1972, էջ 81-82; «Հիշողություններ Եղիշե Չարենցի մասին», 1961, էջ 141):

Այս շրջանում արդեն Չարենցին գնահատում էին նաեւ «Լաթես» համարվող քննադատներ Պողոս Մակինցյանն ու Յուլիա Խանգադյանը:

1919 – «Սոմա» եւ «Անբխները խելագարված» պոեմների ոգեւորությամբ «Նոր ու զորավոր տաղանդի» հայտնությունը իրապարակավ ազդարարելու ցանկությունը «Մշակ»-ի խմբագիր Տ. Հախումյանը թերթում հանդես է գալիս «տաքաշունչ մի հողվածով» (Տ. Հախումյան, «Հուշեր», 1987, էջ 45):

1919 – Չարենցի գրադարանում պահվում է Բրյուսովի «Краткий курс о стихе» (Մոսկվա, 1919) գիրքը: Չեռքերեման ժամանակը նշված չէ:

1919 – «Սովը դեռ իշխում է ամենուրեք, օրական մեռնում է 1.500-2.000 հոգի: Մեր ժողորդի 50 տոկոսը մեռնում է եւ կեննի, որովհետեւ սովամահության դատապարտված կենդանի կմախքների հոծ բազմություններն էլ մահվան թեկնածուներ են» (Հայաստանի դրությունը. - «Աշխատանք», թիվ 68):

Միջազգային գիտաժողով՝ սկիզբն է Եղիշե Չարենցի ծննդյան 125-ամյակին
Եղիշե Չարենցի տուն-թանգարանը, ՀՀ ԳԱԱ Մանուկ Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտը եւ Երեւանի պետական համալսարանը համատեղ կազմակերպում են «Չարենցը եւ իր ժամանակաշրջանը» խորագրով միջազգային գիտաժողով՝ սկիզբն է Եղիշե Չարենցի ծննդյան 125-ամյակին:
Գիտաժողովը 2022 թվականի նոյեմբերի 28-30-ը կանցկացվի Երեւանում:
Ձեկույցով հանդես գալու համար անհրաժեշտ է մինչև սեպտեմբերի 15-ը ներառյալ լրացնել ստորեւ կցված մասնակցության հայտը՝ այն ուղարկելով charents.museum@gmail.com էլեկտրոնային հասցեին:
Ներկայացված զեկույցները կիրապարակվեն «Չարենցը եւ իր ժամանակաշրջանը» գիտաժողովի նյութերի 3-րդ ժողովածուում:

Դավիթ ԳԱՊԱՐՅԱՆ բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀԿԳՄՍՍ «Երեւանի պետական հումանիտար քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի «Ֆիզիկական կուլտուրա» 730 ժամ, «Ինֆորմատիկա» 730 ժամ, «Համակարգչային օպերատորություն», «Windows օպերացիոն համակարգեր» 362 ժամ, «Հայոց պատմություն» 730 ժամ, «Ծանապարհային երթելակայան անվտանգության ապահովում» 365 ժամ ծանրաբեռնվածությամբ առարկաների դասախոսների թափուր տեղերի համար:

«Ապահովագրական գործ» մասնագիտության համար ֆինանսական հաշվարկներ, վիճակագրություն, ՀՀ հարկային օրենսգիրք, կառավարում, վաճառքի հաղորդակցություն մոդուլների (ծանրաբեռնվածությունը 306 ժամ):

«Բանկային գործ» մասնագիտության ֆինանսական հաշվարկների, բանկային համակարգչային ծրագրեր, Բանկային օրենսդրություն, հաշվապահական հաշվառում մոդուլների (ծանրաբեռնվածությունը 502 ժամ):

Վերոնշյալ թափուր տեղի համար կարող է մասնակցել այն անձը ով համապատասխանում է՝
- Հանրակրթական առարկաների դասավանդման դեպքում՝ «Հանրակրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին,
- Մասնագիտական առարկաների դեպքում՝ տվյալ մասնագիտության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված պահանջներին:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը ներկայացնում է ներքոնշյալ փաստաթղթերը.

1. դիմում,
2. կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
3. Անձնագիրը (բնօրինակը եւ պատճենը),
4. Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում)
5. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
6. Սեկ լուսանկար՝ 3X4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ ՀՀ համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
9. Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերը ընդունվում են **մինչեւ սեպտեմբերի 2-ը ներառյալ, ամեն օր ժամը 9:00-ից մինչեւ 15:00:** Մրցույթը կկայանա **2022թ. սեպտեմբերի 3-ին եւ 4-ին, ժամը 14:00-ին** Երեւանի պետական հումանիտար քոլեջում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010)23-99-91, (055) 05-20-38 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՍ «Լոռու տարածաշրջանային պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ՝ «Հայոց լեզու եւ գրականություն» մասնագիտությամբ 1 (մեկ) դասախոս, «Կարի տեխնոլոգիա» մասնագիտությամբ 1 (մեկ) դասախոսի թափուր տեղերի համար:

Թափուր աշխատատեղին ներկայացվող պահանջներն են՝

- Դիմորդը պետք է տվյալ բնագավառում ունենա միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում եւ (կամ) տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ,
- Հատուկ մասնագիտական դասընթացները վարող դասախոսների համար բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորումը եւ մասնագիտական աշխատանքի փորձի առկայությունը ցանկալի է,
- Աշխատանքային գործունեության փորձը ցանկալի է:

Մրցույթն անցկացվում է բանավոր հարցազրույցի միջոցով՝ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ առանձին: Հարցաշարը կազմում է հաստատությունը:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- Դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3X4 չափի,
- Բարձրագույն կամ միջին մասնագիտական կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
- Անձը հաստատող փաստաթուղթ (բնօրինակը եւ պատճենը),
- Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
- Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
- Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
- Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հաստատող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում):

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ, կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչեւ օգոստոսի 30-ը ներառյալ, աշխատանքային օրերին՝ ժամը 10:00 - 15:00-ը ներառյալ:**

Մրցույթները տեղի կունենան **օգոստոսի 31-ին՝ ժամը 10:00-ին**, Լոռու տարածաշրջանային պետական քոլեջում, հասցեն ք. Վանաձոր, Գերացի 11:

Տեղեկությունների համար զարգահարել՝ (0322) 2-38-26 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՍ «Սիսիանի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ՝ «Սպասարկման կազմակերպում հյուրանոցներում եւ զբոսաշրջային համալիրներում» մասնագիտության մասնագիտական առարկաների, «Հյուրանոցների եւ զբոսաշրջային համալիրների ճանաչողություն» -140ժ, «Հիմնական ծառայությունների կազմակերպումը հյուրանոցային համալիրներում» -200ժ, «Լրացուցիչ ծառայությունների կազմակերպումը հյուրանոցներում եւ զբոսաշրջային համալիրներում» -108ժ, «Օժանդակ ծառայությունների կազմակերպումը հյուրանոցներում եւ զբոսաշրջային համալիրներում» -72ժ, «Միջոցառումների /MICE/ կազմակերպում եւ սպասարկում հյուրանոցներում եւ զբոսաշրջային համալիրներում» -108ժ առարկաների (մոդուլների) եւ «Դիզայն» մասնագիտության մասնագիտական առարկաների 576ժ ծանրաբեռնվածությամբ, մանկավարժական աշխատողի (դասախոսի) թափուր տեղի համար:

Թափուր տեղի մրցույթին կարող է մասնակցել այն անձը, ով համապատասխանում է տվյալ մասնագիտության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված պահանջներին.

- Բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում կամ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ:
- Պահանջվող փաստաթղթերի ցանկը՝**
1. դիմում,
  2. կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
  3. անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
  4. աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
  5. Ինքնակենսագրություն,
  6. մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
  8. Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
  9. Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչեւ սեպտեմբերի 2-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 5-ին՝ ժամը 12:00-ին**, Սիսիանի պետական քոլեջում, հասցեն ք. Սիսիան, 2արենցի 12:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0283) 2-28-40, (077) 86-34-34 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՍ «Հրազդանի արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ում հայտարարվում է մրցույթ՝ «Տրանսպորտային միջոցների շահագործում եւ նորոգում (ըստ տեսակների)», «Հրուշակեղենի տեխնոլոգիա» մասնագիտությունների արտադրական ուսուցման վարպետների եւ մաթեմատիկայի դասախոսի թափուր տեղերի համար:

Վարպետների մրցույթին կարող են մասնակցել մասնագիտական աշխատանքի փորձ ու մասնագիտական կրթություն ունեցող անձինք, իսկ դասախոսի թափուր պաշտոնին հավակնողները պետք է համապատասխանեն «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին: Անհրաժեշտ է ներկայացնել՝

1. դիմում (Ձեւ 1),
2. կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ՝ դիպլոմ (բնօրինակը եւ պատճենը),
3. անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
4. աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
5. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
6. մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ՝ բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
8. Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
9. հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճանը, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Մրցույթներն անցկացվում են բանավոր՝ Հաստատության կողմից կազմված հարցատուներով, որոնք առնչվում են դասավանդվելիք առարկաներին ու մանկավարժական գործունեությանը: Փաստաթղթերն ընդունվում են **2022 թվականի օգոստոսի 24-ից մինչեւ սեպտեմբերի 6-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10-16-ը՝ բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:** Մրցույթները տեղի կունենան **սույն թվականի սեպտեմբերի 9-ին՝ ժամը 11:00-ին, 14:00-ին եւ 16:00-ին**, Հրազդանի արհեստագործական պետական ուսումնարանում, հասցեն ք. Հրազդան, Գործարանային 3:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 93-80-45, (091) 19-03-76 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ ՀՀ ԿԳՄՍՍ «Նաիրիի արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի «Տրանսպորտային միջոցների շահագործում եւ նորոգում» մասնագիտության, «Խոհարարական գործ» մասնագիտության արտադրական ուսուցման վարպետի եւ ինֆորմատիկայի (տարեկան 290 ժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Արտադրական ուսուցման վարպետի եւ ուսուցչի վարձատրությունը որոշվում է ըստ հաստիքացուցակի, տարիֆիկացիոն ցուցակի եւ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է բանավոր հարցազրույցի միջոցով (յուրաքանչյուր մասնակցի հետ առանձին, ըստ ուսումնարանի կողմից կազմված բանավոր առաջադրանքներից, որոնք առնչվում են դասավանդվելիք առարկային (մոդուլին) եւ մանկավարժական գործունեությանը, վիճակահանությանը ընտրում է հարցատու, որը բաղկացած է 5 հարցից):

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- 1) Դիմում,
- 2) Կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) բնօրինակը,
- 3) Անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
- 4) Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
- 5) Ինքնակենսագրություն (Ձեւ4),
- 6) Սեկ լուսանկար 364 չափի,
- 7) Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հաստատող փաստաթուղթ,
- 8) ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճեն),
- 9) Հրապարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան կոչումը հաստատող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերն ընդունվում են **2022թ. օգոստոսի 25-ից մինչեւ սեպտեմբերի 7-ը (ներառյալ) ամեն օր ժամը 10:00-ից 16:00-ը բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի: Մրցույթը տեղի կունենա **2022թ. սեպտեմբերի 13-ին՝ ժամը 13:00-ից**, Նաիրիի արհեստագործական պետական ուսումնարանում. հասցեն ք. Եղվարդ, Երեւանյան 10:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 26-91-26, (077) 56-39-52:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ Վարդենիսի «Բաղեյան» պետական քոլեջ ՊՈԱԿ-ի ֆիզիկուլտուրայի ուսուցչի թափուր տեղի համար:

- Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝**
1. Դիմում,
  2. Կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
  3. Անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը)
  4. Աշխատանքի ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (Առկայության դեպքում),
  5. Ինքնակենսագրություն,
  6. Սեկ լուսանկար 3x4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները? ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,բացառությամբ? ՀՀ համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը):
  9. Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան,կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերն ընդունվում են **օգոստոսի 24-ից մինչեւ սեպտեմբերի 6-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 8-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Վարդենիսի «Բաղեյան» պետական քոլեջում, հասցեն ք. Վարդենիս 3.Համբարձումյան 5:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (094) 87-58-02 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի *«Քարահունքի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի անգլերենի (8 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար։

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի։ Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի։ Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին։

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ։

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու ամձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում։ Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք։

Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչեւ սեպտեմբերի 6-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից**։ Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 8-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Սյունիքի մարզի Քարահունքի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն գ. Քարահունք 2/2։

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 70-28-25 հեռախոսահամարով։

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի *«Նոր Գեղիի հ. 1 միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (11 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար։

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի։ Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի։ Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին։

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),
- ամձը հաստատող փաստաթուղթ,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում հավաստող փաստաթուղթ։

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու ամձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում։ Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք։

Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից**։ Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 9-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ Կոտայքի մարզի Նոր Գեղիի հ. 1 միջնակարգ դպրոցում։ Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 50-02-79 հեռախոսահամարով։

Ա Ձ Դ

24.08. 2022թ.

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ *«Մարտունու պետական բժշկական քոլեջ»* ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ *«Մաթեմատիկա»* (360 ժամ), *«Ֆիզիկա»* (68 ժամ), *«Ինֆորմատիկա»* (216 ժամ), *«Պատմություն եւ հասարակագիտություն»* (528 ժամ), *«Օտար լեզու (անգլերեն)»* (474 ժամ), *«Հայոց լեզու»* (236 ժամ), *«Քիմիա»* (286 ժամ), *«Հաղորդակցություն»* (222 ժամ), *«Կենսաբանություն»* (468 ժամ), *«Աշխարհագրություն»* (102 ժամ), *«Լանդշաֆտագիտություն»* (118 ժամ) առարկաների դասախոսի թափուր տեղերի համար։

Դասախոսի համար նախատեսված վարձատվությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման։

Մրցույթին մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումըանցկացվելու է բանավոր հարցազրույցի միջոցով, յուրաքանչյուր մասնակցի հետ առանձին ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ նախարարի 24.12.2020թ. թիվ 48-Ն իրամանով նախատեսված կարգի։

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը քոլեջ է ներկայացնում հետևյալ փաստաթղթերը՝

- *Դիմում (ձեւ 1),*

- *Կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *Անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),*

- *Ինքնակենսագրություն (Չեւ 4),*

- *1 լուսանկար՝ 3x4 չափի,*

- *Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ ՀՀ համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,*

- *ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում)։*

Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչեւ օգոստոսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից մինչը 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից**։

Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 2-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Մարտունու պետական բժշկական քոլեջում։

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0262) 4-13-30 հեռախոսահամարով։

Հայտարարություն

«Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է՝ «*Ծրագրավորող*»-1430 ժ., «*Քիմիա*»-564 ժ., «*Ռուսաց լեզու*»-1056 ժ., «*Օտար լեզու (անգլերեն*-360 ժ., *ֆրանսերեն*»- 90 ժ.), «*Քաղաչաշտպանություն*»-336 ժ., «*Ֆիզկուլտուրա*»-1156 ժ., «*Դեղագետ*»-360 ժ., «*Ատամնաբույժ*»-1080 ժ., «*Պատմություն*»-720 ժ., «*Կենսաբանություն*»-360 ժ., «*Հայոց լեզու եւ գրականություն*»-360 ժ., «*Մասնագետ` զբոսաշրջության ոլորտի*»-602 ժ., «*Մասնագետ` էկոլոգիայի ոլորտի*»-558 ժ., «*Ապրանքագետ (փորձագետ)*»-360 ժ., «*Տնտեսագետ*»-360 ժ., «*Ինֆորմատիկա*»-648 ժ․ մանկավարժական աշխատողների (մասնագետների) թափուր տեղի համար մրցույթ։

Վերոնշյալ թափուր տեղի մրցույթին կարող է մասնակցել այն անձը ով համապատասխանում է՝

- *հանրակրթական առարկաների դասավանդման դեպքում` Հանրակրթության մասին»* Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի *պահանջներին,*

- *մասնագիտական առարկաների դեպքում` տվյալ մասնագիտության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված պահանջներին։*

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը ներկայացնում է ներքոնշյալ փաստաթղթերը՝

1) *դիմում (Չեւ 1),*

2) *կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),*

3) *անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),*

4) *աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),*

5) *ինքնակենսագրություն (Չեւ 4),*

6) *մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,*

7) *այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ ՀՀ համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,*

8) *ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),*

9) *Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում)։*

Մրցույթը կկայանա **2022 թ. օգոստոսի 29-ին եւ 30-ին՝ ժամը 12:00-ին**, Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Բագրատունյաց 71։

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 48-06-41, (094) 72-74-83 հեռախոսահամարներով։

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ *«Արարատի պետական բժշկական քոլեջ»* ՊՈԱԿ հյտարարում է մրցույթ՝ *«Աչքի հիվանդություններ»* առարկայի – 36 ժամ, *«Ակնաբուժություն»* առարկայի – 45 ժամ, *«Վիրաբուժություն»* առարկայի – 54 ժամ, *«Ընդհանուր վիրաբուժություն»* առարկայի – 54 ժամ, *«Մասնավոր վիրաբուժություն»* առարկայի – 54 ժամ, *«Ներքին հիվանդություններ»* առարկայի – 72 ժամ, *«Վիրաբուժական կոսմետոլոգիայի հիմունքներ»* առարկայի –60 ժամ, *«Նկարչության հմտություններ»* առարկայի – 54 ժամ դասախոսի թափուր տեղերի համար։

Թափուր տեղի համապատասխանության նկատմամբ սահմանված պահանջներն են.

Ուսումնական պարապմունքներ վարող դասախոսը պետք է ունենա դասընթացի բնույթին բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում եւ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային փորձ։ Վերոնշյալ դասընթացները վարող դասախոսների համար աշխատանքի փորձի առկայությունը ցանկալի է։

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ փաստաթղթային եւ հարցազրույցի։ Մասնակիցների գիտելիքների եւ կարողությունների ստուգումը՝ հարցազրույցն իրականացվելու է քոլեջի կողմից կազմված հարցատոմսերով։

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- *դիմում (Չեւ 1),*

- *կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում)*

- *ինքնակենսագրություն (Չեւ 4),*

- *մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,*

- *Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր, (դրանց առկայության դեպքում)։*

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի։

Փաստաթղթերն ընդունվում են օգոստոսի 24-ից, մինչեւ սեպտեմբերի 6-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00 – 16:00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից։

Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 9-ին՝ ժամը 12-00 ին**, Արարատի պետական բժշկական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Արարատ , Խանջյան 63։

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0234) 4-41-04, (093) 93-98-98 հեռախոսահամարներով։

Հայտարարություն

«Գյումրու հ. 3 արհեստագործական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ը հյտարարում է մրցույթ՝ *«Արտադրական ուսուցման վարպետ` ասեղնագործ-ժանեկագործ»* (0,5 դրույք) դասախոսի թափուր տեղի համար։

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

- *դիմում (Չեւ 1),*

- *կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում)*

- *ինքնակենսագրություն (Չեւ 4),*

- *մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,*

- *Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),*

- *հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր, (դրանց առկայության դեպքում)։*

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի՝ ըստ կարգի։

Փաստաթղթերն ընդունվում են օգոստոսի 24-ից, մինչեւ սեպտեմբերի 6-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամ10:00 – 16:00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից։

Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 7-ին՝ ժամը 14-00 ին**, ՀՀ Շիրակի մարզ, Գյումրու հ. 3 արհեստագործական ուսումնարանում, հասցեն ք. Գյումրի, Սպան-դարյան 84։

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0312) 5-16-23, (098) 14-91-43 հեռախոսահամարներով։

